

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W BIAŁYMSTOKU**

15-062 Białystok, ul. Warszawska 57a

tel. sekr. (85) 732-50-91, centr. (85) 732-5236

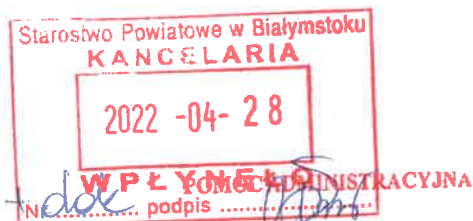
fax. (85) 732-50-91, e-mail: sekretariat@psse.bialystok.pl, www.psse.bialystok.pl

RPW/22652/2022 N
Data: 2022-04-28

PPIS.046.1.2022

*Rada Pow.
2022.04.28*

Agnieszka Wasilewska

Białystok, 27-04-2022 r.

**Starostwo Powiatowe w Białymstoku
ul. Borsucza 2,
15-569 Białystok**

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku przekazuje: Informację o stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej Powiatu Białostockiego za 2021 r.

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
w Białymstoku**

Waldemar Kulesza

Załączniki:

1. Informacja o stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej Powiatu Białostockiego.

2021

Informacja o stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej Powiatu Białostockiego

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, w tym głównie profilaktyka chorób zakaźnych i zawodowych. Realizacja powyższego odbywa się poprzez prowadzenie systematycznego nadzoru nad:

warunkami higieny środowiska

przestrzeganiem zasad profilaktyki chorób zakaźnych i zwalczaniem zakażeń

warunkami higieny pracy w zakładach pracy

warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia

warunkami higieny nauczania i wychowania w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych

przestrzeganiem zasad chemicznego bezpieczeństwa zdrowotnego przez producentów, importerów, wprowadzających do obrotu i stosujących substancje chemiczne niebezpieczne i ich mieszaniny

przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych

inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie działań z zakresu promocji zdrowia i zdrowotnego stylu życia w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań prozdrowotnych.

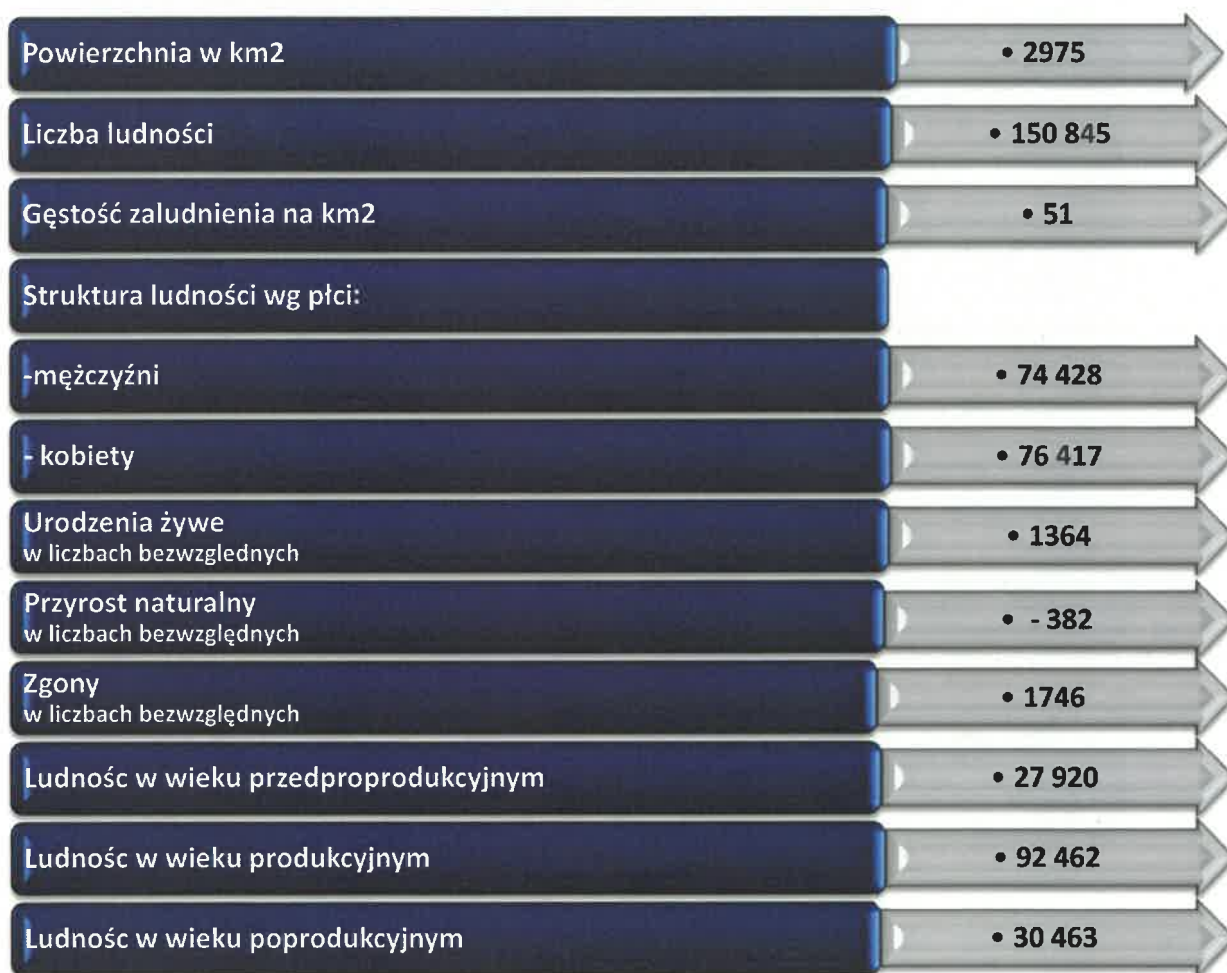
Celem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest eliminowanie lub ograniczanie zagrożeń zdrowotnych występujących w wymienionych wyżej obszarach. Kluczowe znaczenie mają te zagrożenia dla zdrowia, które związane są z powszechną i długotrwałą ekspozycją człowieka na ich oddziaływanie.

**Zagrożenia te
mogą być
powodowane
przez :**

- drobnoustroje chorobotwórcze będące patogenami ludzkimi
- nieodpowiedni poziom higieny w różnych grupach społecznych
- niewłaściwą jakość żywności, jej zanieczyszczenie chemiczne i mikrobiologiczne, sposób żywienia poszczególnych grup ludności
- czynniki fizyczne, chemiczne, biologiczne i wynikające ze sposobu wykonywania pracy w środowisku pracy
- nieodpowiednie warunki środowiska nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży
- niewłaściwą jakość wody wykorzystywanej do picia i na potrzeby gospodarcze
- niewłaściwy sposób gromadzenia i utylizacji odpadów stałych i płynnych
- niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne, w tym substancje psychoaktywne

Przedstawione materiały obrazują stan sanitarny powiatu białostockiego za rok 2021 w porównaniu z sytuacją w roku poprzednim. Przedstawiono także działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowane w analizowanym okresie w celu eliminacji lub ograniczenia określonych zagrożeń zdrowotnych spowodowanych pandemią koronawirusa SARS-CoV-2.

Dane demograficzne powiatu białostockiego na dzień 31 grudnia 2020 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA POWIATU BIAŁOSTOCKIEGO W ROKU 2021

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

W roku 2021 rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne, podlegające obowiązkowemu zgłaszaniu, odbywała się wzorem lat ubiegłych w oparciu o aktualne definicje przypadku opracowane na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Liczba zachorowań na wszystkie choroby zakaźne, poza COVID-19, była w ubiegłym roku kilkakrotnie mniejsza niż w latach ubiegłych przed ogłoszeniem stanu epidemii. Z jednej strony był to efekt ogłoszonego stanu epidemii i wprowadzonych obostrzeń sanitarnych, z drugiej – był to rezultat utrudnionego dostępu do służby zdrowia i mniejszej liczby wykonywanych badań diagnostycznych. Wprowadzenie określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii spowodowanej koronawirusem SARS-CoV-2 ograniczyło ilość kontaktów społecznych, co przełożyło się na zmniejszenie rozprzestrzeniania się (innych niż COVID – 19) chorób zakaźnych w populacji.

1. COVID – 19

Oddział Epidemiologii od 1 lutego 2020 r. podejmował głównie działania związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem koronawirusa SARS-CoV-2. Priorytetem stało się zapewnienie bezpieczeństwa epidemiologicznego mieszkańcom miasta Białegostoku oraz powiatu białostockiego. Obowiązujący w Polsce stan epidemii rzutował na działalność całej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Białymstoku, a szczególnie Oddziału Epidemiologii. W związku z powyższym pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarно - Epidemiologicznej w Białymstoku zostali zobligowani do pełnienia stacjonarnych dyżurów 7 dni w tygodniu.

Na terenie powiatu białostockiego w 2021 roku odnotowano 37 ognisk epidemicznych Sars-CoV-2. Ogniska wystąpiły m.in. w 2 szpitalach: Samodzielnym Publicznym Psychiatrycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej im. dr. Stanisława Deresza w Choroszczynie, w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Łapach oraz w 4 placówkach całodobowej opieki. W w/w placówkach przeprowadzono badania przesiewowe wśród personelu, pacjentów oraz pensjonariuszy oraz przeprowadzono dochodzenia epidemiologiczne mające na celu ustalenie liczby osób narażonych na zakażenie i przecięcie dróg szerzenia się zakażenia.

W związku z zaistniałą sytuacją dla osób zarządzających danymi jednostkami wydawano zalecenia dotyczące przestrzegania reżimu sanitarnego. m. in.

- pracy w zabezpieczeniu indywidualnym, w zależności od stopnia narażenia;
- dekontaminacji powierzchni oraz sprzętu wg. procedur obowiązujących na terenie placówki;
- dezynfekcji klamek, powierzchni dotykowych po każdym skorzystaniu z pokoju socjalnego oraz sanitariatów;
- zachowania dystansu społecznego pomiędzy pracownikami;
- ograniczenia do minimum odpraw medycznych, spotkań organizacyjnych, zebrań i konsultacji pomiędzy pracownikami;
- zachowania dystansu minimum 1,5 metra;
- przeprowadzenia badań genetycznych/antygenowych w kierunku SARS-CoV-2;
- natychmiastowego odsunięcia od pracy każdej osoby z potwierdzonym zakażeniem SARS-CoV-2;
- codziennego monitorowania sytuacji epidemiologicznej oraz informowania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku o wszystkich sytuacjach mogących skutkować rozprzestrzenieniem się COVID-19 oraz o wszystkich badaniach pracowników w kierunku SARS-CoV-2.

Podsumowując, w 2021 roku w powiecie białostockim:

- odnotowano 12656 potwierdzonych przypadków zakażenia SARS-CoV-2 (zapadalność – 8390,07),
- 1058 osób wymagało hospitalizacji,
- w wyniku zakażenia SARS- CoV-2 zmarło 260 osób,

2. Choroby szerzące się drogą pokarmową

Zatrucia pokarmowe i zakażenia jelitowe pomimo obserwowanej poprawy nadal stanowią istotny problem zdrowia publicznego.

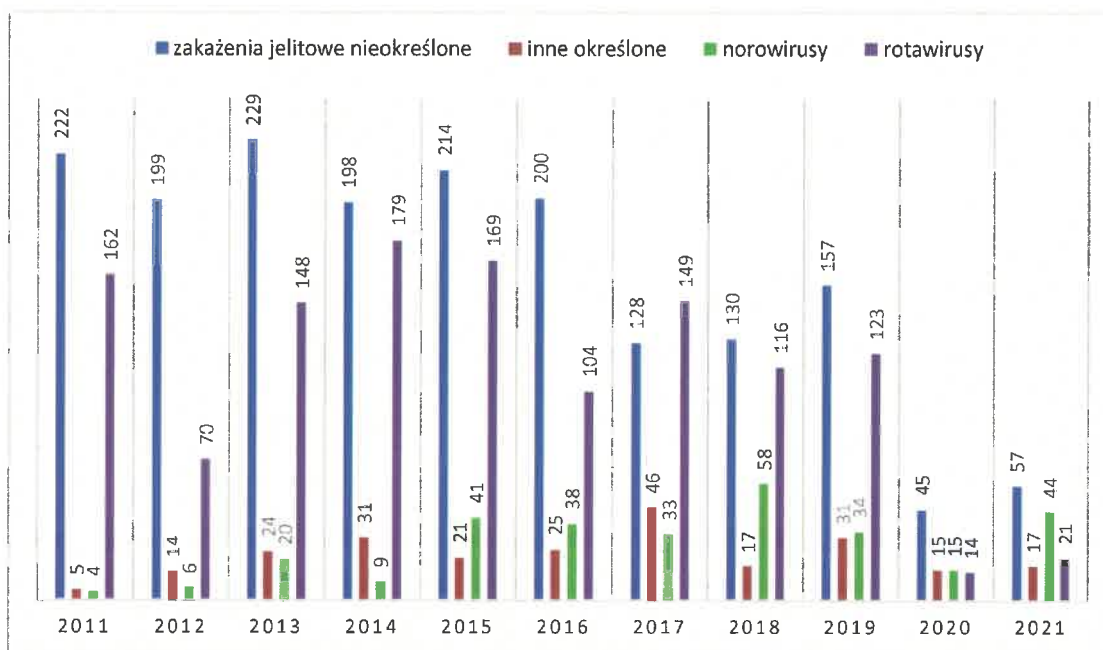
a) Zakażenia wirusowe:

W porównaniu z rokiem 2020 zaobserwowano wzrost zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe. W 2021 r. zgłoszono 139 przypadków (zapadalność – 92,15) a w roku 2020 – 89 przypadków (zapadalność – 59,49) wirusowych zakażeń jelitowych. Wzrost zaobserwowano w grupie wiekowej dzieci do lat 2, z 48 zgłoszeń (zapadalność – 1641,59) w roku 2020 do 71 zgłoszeń (zapadalność –

2519,52) w roku 2021. W grupie osób hospitalizowanych tak jak w roku 2020 dominowały zakażenia wywołane przez norowirusy.

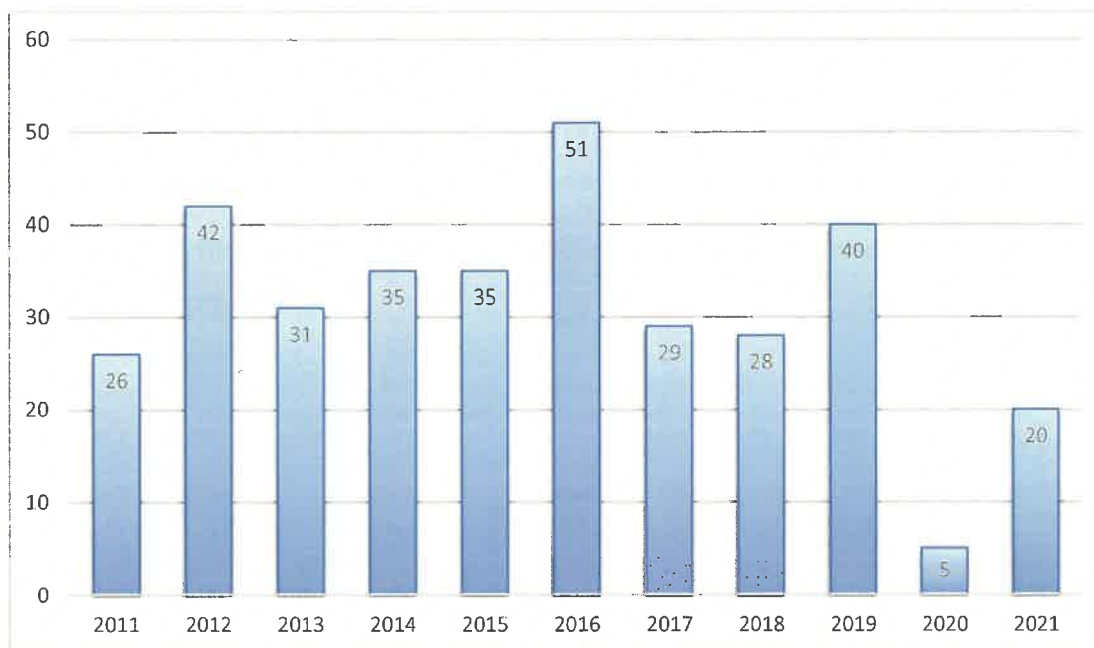
Wyk. 1 Liczba przypadków wirusowych zakażeń jelitowych w powiecie białostockim w latach 2011-2021.

b) Zakażenia bakteryjne:

Tak jak w przypadku wirusowych zakażeń jelitowych nastąpił również wzrost liczby bakteryjnych zakażeń jelitowych, w tym znaczny wzrost zachorowań wywołanych pałeczką Salmonella (2021r. – 20; 2020r. – 5;). Ograniczenia w branży gastronomicznej dotyczące organizowania imprez, kongresów i konferencji spowodowały, iż na terenie powiatu nie zarejestrowano zbiorowych zakażeń pokarmowych.

Wyk. 2 Liczba zachorowań na salmonellozy w powiecie białostockim w latach 2011-2021.

W przypadku pozostałych zatruc pokarmowych oraz zakażeń jelitowych w 2021 roku, podobnie jak w 2020r., nie rejestrowano zachorowań na dur brzuszny i dury rzekome. Nie odnotowano również zatruc jadem kiełbasianym oraz zachorowań na czerwonkę bakteryjną.

Skutecznym sposobem zapobiegania zakażeniom jest kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie konieczności utrzymywania wysokiego standardu higieny szczególnie podczas przygotowywania posiłków, w tym częste mycie rąk.

3. Wirusowe zapalenie wątroby

W 2021 roku zarejestrowano ogółem 14 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby, w tym:

- a) 6 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu B (żaden przypadek nie został zgłoszony jako zachorowanie ostre)
- b) 8 przypadków zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C (żaden przypadek nie został zgłoszony jako zachorowanie ostre)

Liczba przypadków rozpoznanych jako wirusowe zapalenie wątroby typu B i C wzrosła w stosunku do roku 2020, w którym zarejestrowano WZW B – 3 przypadki (zachorowanie ostre - 0), WZW C – 3 przypadki (zachorowanie ostre - 0) oraz 1 przypadek WZW A.

Od 2013 roku zgodnie z definicją przypadku, każda osoba u której wykryto antygen Hbs (białko powierzchniowe, którego obecność świadczy o zakażeniu wirusem HBV wywołującym wirusowe zapalenie wątroby typu B), a nie wykryto przeciwciał IgM (pierwsze przeciwciała wykrywane w organizmie po zakażeniu HBV) jest kwalifikowana jako WZW B przewlekłe. Obserwowana od kilku lat tendencja spadkowa dotycząca liczby rejestrowanych ostrych zakażeń WZW typu B jest wynikiem zwiększenia uodpornienia populacji szczepieniami ochronnymi obowiązkowymi dla dzieci, młodzieży która nie była uprzednio zaszczepiona, osób wykonujących zawód medyczny i osób dializowanych, jak również szczepieniami zalecanymi dla poszczególnych grup ryzyka. Rejestrowane przypadki WZW B są to głównie osoby bezobjawowe, u których wykryto HBs Ag w trakcie badań lekarskich.

Należy zauważyć, iż w przypadku wirusowego zapalenie wątroby typu C brak opracowanej skutecznej szczepionki uniemożliwia bierne uodpornianie populacji.

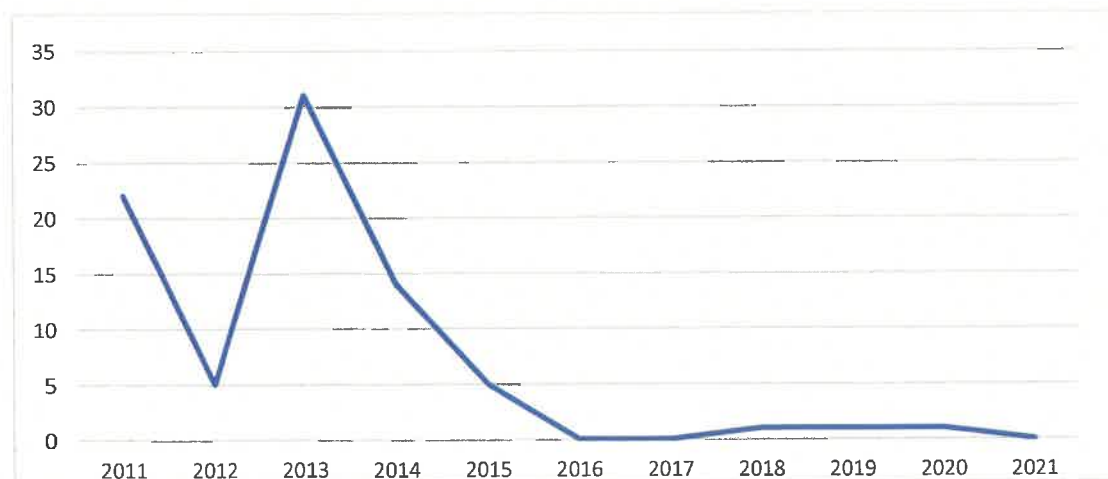
4. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia programami eradykacji i eliminacji (odra, różyczka, poliomyelitis).

a) Różyczka

W roku sprawozdawczym 2021 nie odnotowano żadnego przypadku różyczki, w roku 2020 odnotowano 1 przypadek. W ostatnich latach nie rejestrowano żadnego przypadku różyczki wrodzonej.

Pomimo relatywnie łagodnego przebiegu zapobieganie różyczce jest niezwykle istotne ze względu na powodowanie przez tę chorobę zespołu wad wrodzonych (zespół różyczki wrodzonej) u dzieci urodzonych przez kobiety, które uległy zakażeniu w trakcie trwania ciąży.

Wyk. 3 Liczba przypadków różyczki w powiecie białostockim w latach 2011-2021.

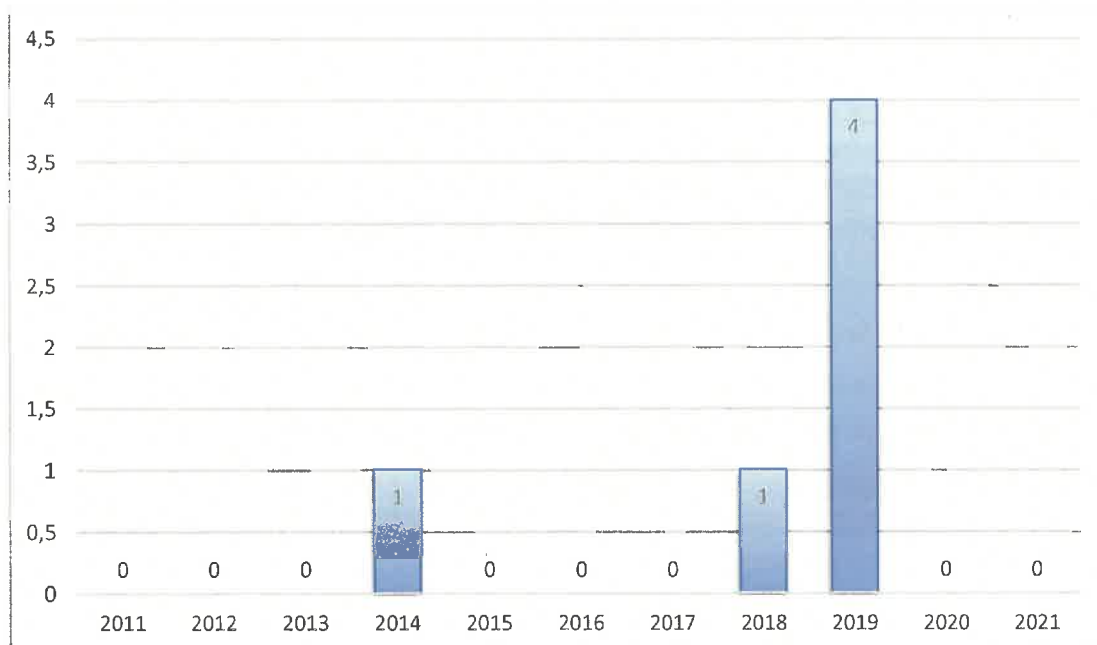

b) Odra

W roku 2021 podobnie jak w roku 2020 nie odnotowano zachorowań na odrę. Ostatnie zachorowania na odrę miały miejsce w roku 2019, wówczas powiecie białostockim odnotowano 4 zachorowania, które dotyczyły dzieci niezaszczepionych przeciwko odrze, śwince i różyczce, figurujących w rejestrze Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku jako osoby uchylające się od szczepień.

Wzrost liczby dzieci niezaszczepionych jest bardzo niepokojący, gdyż stosowanie szczepień ochronnych ma zasadnicze znaczenie w zapobieganiu zachorowaniom na odrę i ze względu na wysoką zakaźność choroby oraz jej przenoszenie się drogą powietrzną nie może być zastąpione jakimikolwiek innymi środkami ochrony. Szczepienie przeciwko odrze jest bardzo skuteczne. Po podaniu pierwszej dawki szczepionki osoba zaszczepiona uzyskuje odporność na poziomie 95%, Natomiast podanie drugiej dawki pozwala osobie zaszczepionej osiągnąć odporność niemalże 100%.

Wyk. 4 Liczba przypadków odry w powiecie białostockim w latach 2011-2021.

c) Poliomyelitis

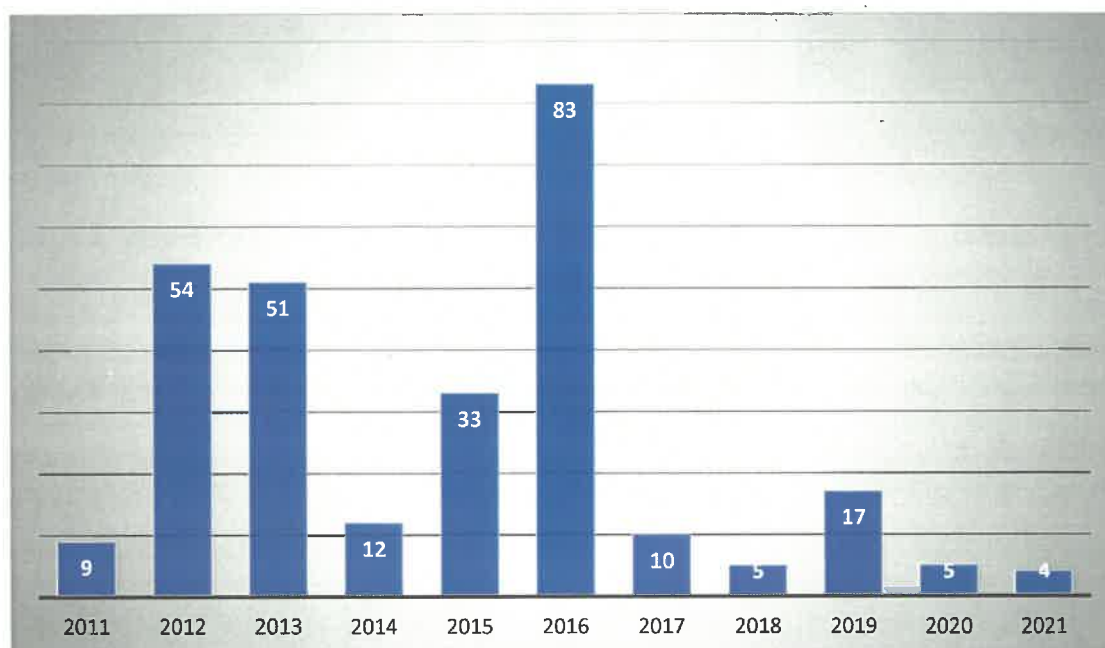
Zgodnie z programem eradykacji poliomyelitis w roku 2021 kontynuowano stałe monitorowanie przypadków ostrych porażenia wiotkich w ramach nadzoru epidemiologicznego nad zakażeniami wirusem polio w związku z utrzymującą się możliwością zawleczenia wirusa z rejonów endemicznych. W roku 2021 nie rejestrowano poliomyelitis wywołanego dzikim wirusem ani wirusem pochodzenia szczepionkowego.

5. Sytuacja epidemiologiczna w innych chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne.

a) Krztusiec

W stosunku do roku 2020 zmniejszyła się liczba zachorowań na krztusiec. W roku 2021 zarejestrowano 4 przypadki (zapadalność- 2,65) a w roku 2020 zarejestrowano 5 przypadków (zapadalność – 3,34), w tym 2 przypadki potwierdzone laboratoryjnie.

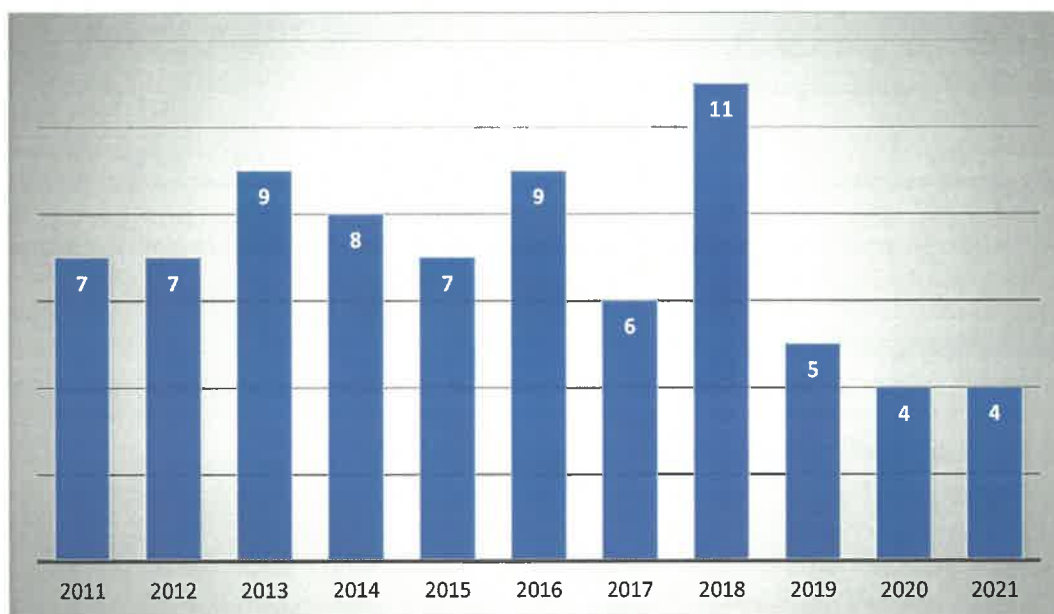
Wyk. 5 Liczba przypadków krztusca w powiecie białostockim w latach 2011-2021.

b) Ospa wietrzna i świnka

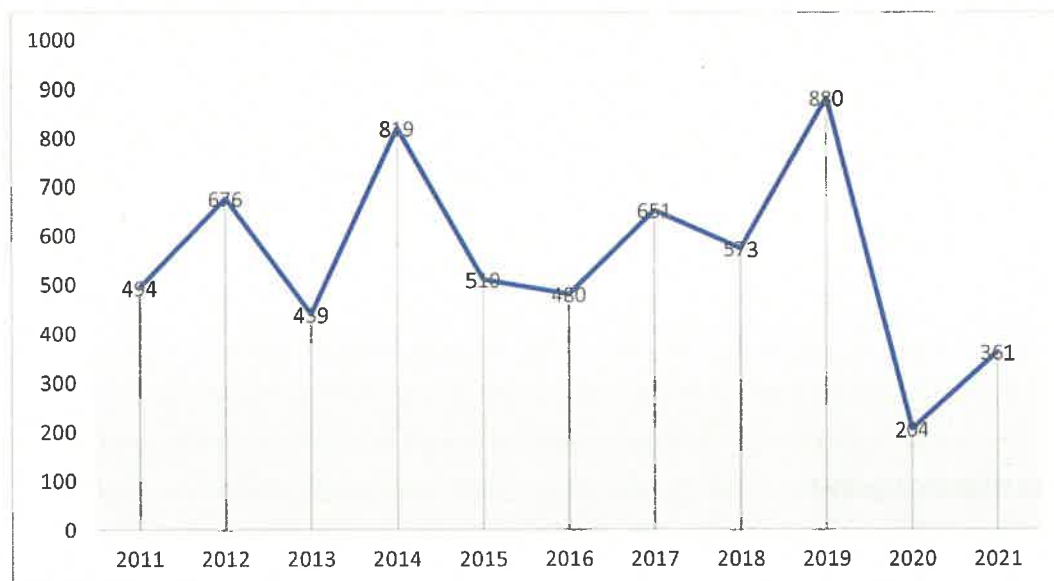
W roku sprawozdawczym tak jak w roku 2020 odnotowano 4 przypadki świnki.

Wyk. 5 Liczba przypadków świnki w powiecie białostockim w latach 2011-2021.

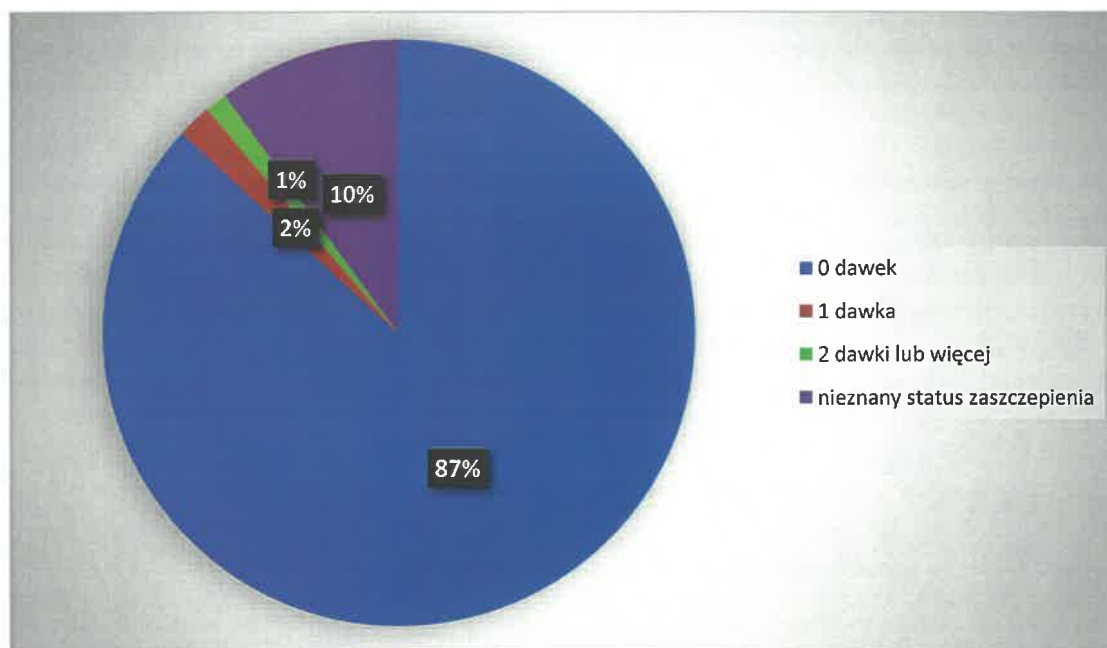
Po spadku w roku 2020 (2020r. - 204) zachorowań na ospę wietrzną w związku z wprowadzeniem nauczania zdalnego, w roku 2021 liczba osób, które zachorowały na ospę wietrzną wzrosła o 26% (2021 – 361). Ospa wietrzna od kilku lat stanowi problem epidemiologiczny, a przyczyną rozpowszechnienia tej choroby jest jej ogromna zakaźność, szczególnie w zbiorowiskach przedszkolnych i szkolnych.

Wyk. 6 Liczba przypadków ospy wietrznej w powiecie białostockim w latach 2011-2021.

Wyk. 7 Przypadki ospy wietrznej w 2021 r. w kontekście statusu zaszczepienia

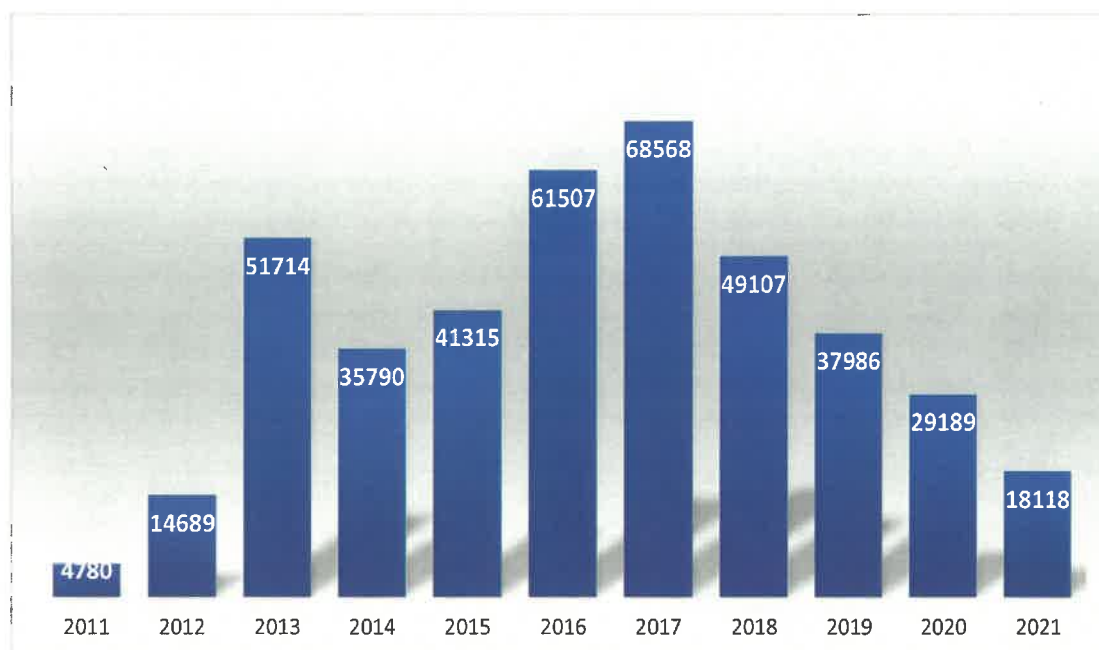
c) Grypa (dane z całego terenu nadzorowanego)

W 2021 roku zgłoszono 18118* zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę w tym 113 osób zostało skierowanych do szpitala. W przypadku miasta żadne zachorowanie nie było potwierdzone laboratoryjnie.

Natomiast w 2020 roku zgłoszono 29189 zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę, w tym zaledwie 16 przypadków potwierdzonych laboratoryjnie (w grupie wiekowej 0-14 lat – 3 osoby). 273 osoby były skierowane do szpitala, w tym 2 dzieci w grupie wiekowej 0 - 14 lat. W analizowanym okresie sprawozdawczym, podobnie jak w roku 2020 nie zgłoszono zgonów z powodu grypy.

* Jest to ogólna liczba odnosząca się dla miasta i powiatu, gdyż przesyłane przez lekarzy POZ Sprawozdanie o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę nie ma podziału na powiat ziemski i grodzki.

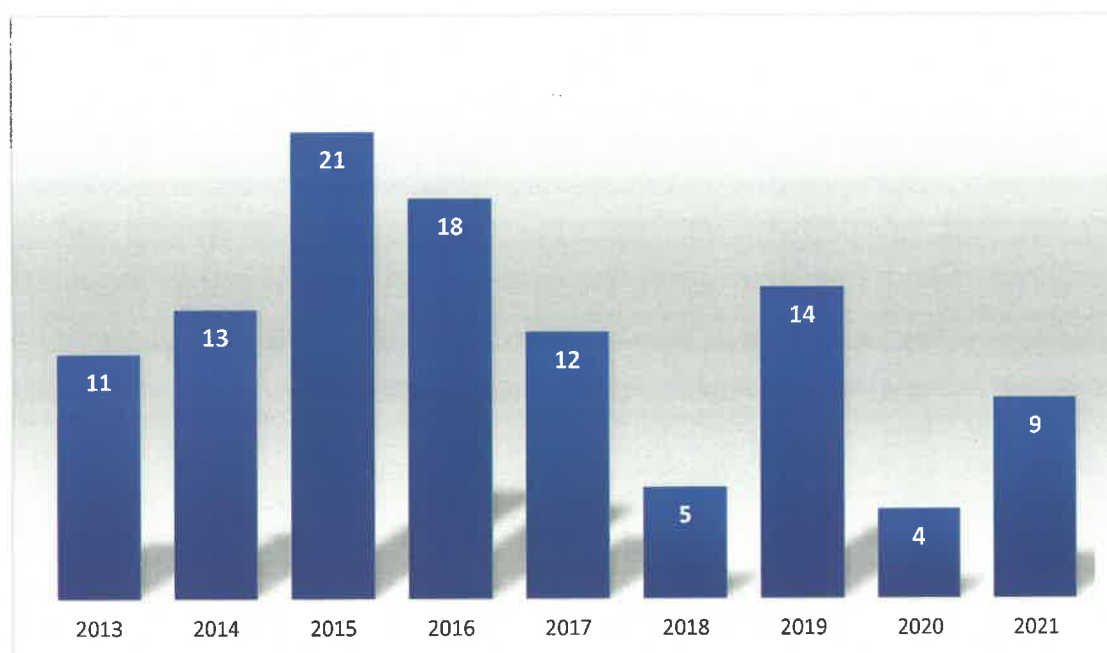
Wyk. 8 Zachorowania i podejrzenia zachorowań na gripę w latach 2011 – 2021 r.

d) Gruźlica

W powiecie białostockim zarejestrowano 9 potwierdzonych przypadków zachorowań na gruźlicę płucną. Wśród zachorowań na gruźlicę odnotowano 8 przypadków wśród młodzieży i osób dorosłych w wieku 15 – 64 lat oraz w grupie wiekowej > 65 lat – 1 przypadek. W roku 2020 zarejestrowano 4 potwierdzone przypadki zachorowań na gruźlicę płucną. Wśród zachorowań na gruźlicę odnotowano 1 przypadek u dzieci w wieku 5 – 14 lat, wśród młodzieży i osób dorosłych w wieku 15 – 64 lat - 2 przypadki oraz w grupie wiekowej > 65 lat – 1 przypadek. Podobnie jak w latach poprzednich zgłoszenia dotyczyły tylko gruźlicy układu oddechowego. Nie rejestrowano gruźlicy pozapłucnej. Wszystkie przypadki dotyczyły obywateli Polski.

Wyk. 9 Liczba przypadków gruźlicy w powiecie białostockim w latach 2013-2021.

e) **Inne**

W roku sprawozdawczym w porównaniu do roku 2020 spadła liczba zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (2020r. – 4, 2021r. - 1). W roku 2021, tak jak w roku 2020, zarejestrowano 3 zachorowania na wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze, nie rejestrowano zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (2020r. - 0).

W roku 2021 nie odnotowano zachorowania na posocznicę (sepsę) o etiologii *Streptococcus pneumoniae*. (2020r. – 1)

W dalszym ciągu niepokojąca sytuacja dotyczy zachorowań na boreliozę pomimo odnotowanego spadku nowych zachorowań w roku 2021 (2021r. – 89; w 2020r. – 122). Szczególnie narażone na zachorowanie są osoby zawodowo związane z przebywaniem w lesie (leśnicy, drwale), osoby zbierające grzyby oraz runo leśne i mieszkańcy terenów zalesionych. Do ekspozycji na kleszcze dochodzi głównie w okresie letnim i jesiennym co jest związane z większą aktywnością ludności na obszarach leśnych. Wobec braku dostępnej szczepionki przeciwko boreliozie podstawą jej profilaktyki jest stałe upowszechnianie wiedzy na temat tej choroby oraz edukacja społeczeństwa w zakresie stosowania środków ochronnych (noszenie właściwej odzieży i obuwia, stosowania repelentów) oraz właściwego postępowania w przypadku ukłucia przez kleszcza. Liczba rejestrowanych, potwierdzonych przypadków boreliozy głównie pod postacią wczesną (rumień

wędrujący) świadczy o wysokiej świadomości pacjentów, szybkim zgłaszaniu się do lekarza, a co za tym idzie szybkim wdrożeniu leczenia.

Innym ważnym problemem pozostają nadal pokąsania przez zwierzęta wałęsające się i niebezpieczne. W 2021 roku poekspozycyjnie zaszczepiono 29 osób (w 2020r. – 24). Jedynym sposobem zapobiegania śmiertelnym skutkom zakażenia wirusem jest jak najwcześniejsze wdrożenie szczepień p/wściekliznie. Decyzja o podjęciu szczepień p/wściekliznie zawsze poprzedzona była wnikliwym wywiadem epidemiologicznym. Tak prowadzona profilaktyka okazała się skuteczna, gdyż od kilkunastu lat na terenie powiatu ziemskiego nie stwierdzono zachorowań ludzi na wściekliznę.

Zachorowania i zapadalność na choroby zakaźne w roku 2021 w porównaniu do roku 2020 – powiat ziemski*

Jednostka chorobowa	2020		2021	
	liczba	zapadalność	liczba	zapadalność
Salmonelozy	5	3,34	21	13,92
Czerwonka bakteryjna (szigelozą)	-	-	-	-
Dur brzuszny	-	-	-	-
Dury rzekome	-	-	-	-
Wirusowe zakażenia jelitowe	89	59,49	139	92,15
Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	48	1641,59	71	2519,52
Biegunka u dzieci do lat 2	33	1128,59	28	993,61
Wirusowe zapalenie wątroby typ A	1	0,67	-	-
Wirusowe zapalenie wątroby typ B	3	2,00	6	3,98
Wirusowe zapalenie wątroby typ C	3	2,00	8	5,30
Różyczka	1	0,67	-	-
Ospa wietrzna	204	136,35	361	239,32
Świnka	4	2,67	4	2,65
Odra	-	-	-	-

Jednostka chorobowa	2020		2021	
	liczba	zapadalność	liczba	zapadalność
Krztusiec	5	3,34	4	2,65
Płonica (szkarłatna)	27	18,04	7	4,64
Choroba meningokokowa (zapalenie opon, posocznica)	1	0,67	-	-
Choroba pneumokokowa (zapalenie opon, posocznica)	1	0,67	5	3,31
Bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	-	-	-	-
Wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	4	2,67	1	0,66
Wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze	3	2,00	3	1,99
Borelioza	122	81,54	89	59,00
Bąblowica	-	-	2	1,32
Styczność i narażenie na wściekliznę/ potrzeba szczepień	24	16,04	29	19,22
Gruźlica	4	2,67	9	5,97

Źródło: PSSE-Białystok

* -zapadalność liczona jest na 100 000 osób

Liczba ludności w powiecie ziemskim – 150 845 (stan na 31.12.2020r.)

Dzieci do lat 2 – 2818 (stan na 31.12.2020r)

Bieżący nadzór nad placówkami opieki zdrowotnej

W roku 2021r. w ramach sprawowania bieżącego nadzoru nad stanem higieniczno-sanitarnym placówek opieki zdrowotnej zaplanowano 4 obiekty do kontroli. W związku z ogólnoswiatową sytuacją epidemiczną oraz wprowadzonym 20 marca 2020 r. stanem epidemii wszystkie zaplanowane kontrole uległy zawieszeniu, a ocena stanu sanitarno-epidemicznego uległa ograniczeniu do kontroli interwencyjnych na wnioski obywatela dotyczących niewłaściwego stanu sanitarnego lub nieprzestrzegania zaleceń i obostrzeń wprowadzonych przez Radę Ministrów. Ograniczony dostęp do placówek medycznych uniemożliwił bieżące monitorowanie stanu sanitarno-higienicznego na nadzorowanym terenie.

Nadzorowane szpitale:

1. Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. dr. Stanisława Deresza, Pl. Brodowicza 1, Choroszcz
2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łapach;
3. Holmed Uzdrowisko sp. z o. o. ul. Uroczysko Pustelnia 1, Supraśl.

1. Stan sanitarny podmiotów wykonujących działalność leczniczą:

Pracownicy Oddziału Epidemiologii prowadzili kontrole interwencyjne z zakresu przestrzegania procedur obowiązujących w placówkach. Oceniano sposób prowadzenia zabiegów dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego, bielizny szpitalnej, powierzchni bezpośredniego kontaktu, postępowania z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania. Sprawdzano przestrzeganie procedur dotyczących sprzątnięcia i czystości bieżącej pomieszczeń. Zwracano uwagę na przestrzeganie higieny rąk i stosowanie środków ochrony indywidualnej odpowiednich do rodzaju i stopnia narażenia.

Szczególną uwagę podczas czynności kontrolnych prowadzonych w szpitalach poświęcano sprawdzeniu funkcjonowania systemów kontroli zakażeń w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w zakresie kontroli wewnętrznych, wdrożonych procedur przeciwepidemicznych i postępowania w przypadku podejrzenia/stwierdzenia zakażenia spowodowanego szczepem alarmowym opornym na antybiotyki lub wirusem SARS-CoV-2.

W dalszym ciągu poważny problem stanowi szerzenie się zakażeń szpitalnych szczególnie wywołanych drobnoustrojami wielolekoopornymi, charakteryzującymi się opornością na większość, a czasami nawet na wszystkie dostępne leki. Problem znacznego ograniczenia możliwych do zastosowania leków dotyczy zwłaszcza takich bakterii jak wielolekooporne, produkujące karbapenemazy (enzymy bakteryjne zdolne do dezaktywacji prawie wszystkich rodzajów antybiotyków β -laktamowych m. in. penicyliny, cefalosporyny) szczepy *Klebsiella pneumoniae*. W bieżącym okresie sprawozdawczym w powiecie białostockim nie zgłoszono zakażeń szpitalnych wywołanych patogenami wielolekoopornymi.

W związku z zaistniałą sytuacją epidemiologiczną, aby zminimalizować ryzyko zakażenia się wirusem SARS-CoV-2 podmioty lecznicze wprowadziły nową formułę udzielania świadczeń medycznych w formie teleporady. Wdrożono wzmożony reżim sanitarny, zwiększono ilość dostępnych środków dezynfekcyjnych do rąk, wyznaczono ściśle określone godziny przyjęcia pacjentów oraz zapewniono odpowiedni dystans pomiędzy poszczególnymi osobami oczekującymi na wizytę.

2. Stan techniczny i funkcjonalność obiektów:

a) W Samodzielnym Psychiatrycznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Choroszczy w styczniu 2021r. zostały oddane po generalnym remoncie V i VI Oddział Ogólnopsychiatryczny, Oddział Leczenia Zaburzeń Nerwicowych i Zaburzeń Osobowości. W 2021r. rozpoczęto rozbudowę Zakładu Opiekuńczo Leczniczego w związku z powyższym został on przeniesiony do innej lokalizacji.

b) Pod nadzorem PSSE w Białymstoku znajduje się również Szpital Rehabilitacyjno-Uzdrowiskowy Holmed Uzdrowisko Sp. z o.o. położony w Supraślu, który w 2021 roku prowadził rehabilitację pacjentów po przebytej infekcji COVID-19 .

Na podstawie prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, iż kierownicy podmiotów leczniczych przejawiają ogromną dbałość w zakresie zapewnienia jak najlepszego stanu higienicznego. Bieżące naprawy odbywają się sukcesywnie i w krótkim czasie. Znacznie podniósł się standard obiektów i dostosowanie pomieszczeń do obowiązujących przepisów prawnych.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych za rok 2021

Szczepienia profilaktyczne są najskuteczniejszą formą zapobiegania chorobom zakaźnym oraz ograniczeniem i łagodzeniem ich skutków. W 2021 roku wzorem lat ubiegłych szczepienia odbywały się zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, w którym szczegółowo określono osoby lub grupy osób oraz wiek, przesłanki wynikające ze stanu zdrowia i przesłanki epidemiologiczne, zgodnie z którymi dane szczepienie powinno zostać przeprowadzone. W roku 2021 wprowadzono do kalendarza szczepień obowiązkowych szczepienie przeciwko rotawirusom. Pod koniec grudnia 2020 roku rozpoczęto w Polsce realizację Narodowego Programu Szczepień przeciwko COVID-19, który był kontynuowany w roku 2021. W ubiegłym roku szczepienia ochronne przeciwko COVID-19 były jednym z głównych narzędzi zwalczania COVID-19 i ograniczania epidemii.

Program Szczepień Ochronnych (PSO) na terenie powiatu białostockiego realizowany był przez 34 świadczeniodawców. Ze względu na sytuację epidemiologiczną związaną z pandemią COVID-19 w ubiegłym roku nie były przeprowadzane kontrole w ramach bieżącego nadzoru w zakresie realizacji szczepień ochronnych. Odnotowano 1 interwencję dotyczących nieprawidłowości w zakresie realizacji szczepień ochronnych.

Placówki przestrzegały wymagań dotyczących zachowania warunków łańcucha chłodniczego. Transport szczepionek ze stacji sanitarno-epidemiologicznej odbywał się zgodnie z obowiązującą procedurą w termotorbach z wkładami chłodzącymi. W wyniku awarii urządzenia lub przerwy w dostawie prądu w 3 placówkach doszło do przekroczenia wartości granicznej temperatury przechowywania szczepionek w urządzeniach chłodniczych. W związku z zaistniałą sytuacją przeprowadzono postępowania wyjaśniające oraz przeprowadzono kontrolę podmiotu leczniczego.

Corocznie dokonuje się analizy przeprowadzonych szczepień ochronnych na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdania rocznego MZ-54.

Analiza uwzględnia m.in.:

- stan zaszczepienia przeciwko poszczególnym chorobom zakaźnym dzieci z poszczególnych roczników oraz osób z określonych grup zawodowych i grup ryzyka podlegających obowiązkowi szczepień, w odniesieniu do poszczególnych województw oraz całego kraju;
- porównanie stanu zaszczepienia osób podlegających szczepieniom w roku bieżącym do roku poprzedniego;
- analizę występowania niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP)

Po przeprowadzonej analizie można stwierdzić, iż wykonawstwo szczepień w 2021 roku w poszczególnych rocznikach w porównaniu do roku 2020 pozostało na porównywalnym poziomie.

Na koniec 2021 roku wykazano 304 niezaszczepionych dzieci uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych w porównaniu do 464 dzieci uchylających się na koniec roku 2020. W trakcie roku 2021 liczba dzieci uchylających się spadła o 160. W roku 2019 odnotowano przyrost liczby dzieci uchylających się, który wyniósł 124. Główną przyczyną niezaszczepienia dzieci był wpływ ruchów antyszczepionkowych pręźnie działających na terenie powiatu białostockiego. Do pozostałych przyczyn należały:

- wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną,
- odrębność kulturowa, religijna lub etniczna,
- wcześniejsze Niepożądane Odczyny Poszczepienne u osoby zobowiązanej lub kogoś z rodziny.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku w celu egzekwowania wykonania obowiązku szczepień ochronnych przez osoby zobowiązane podjął działania:

- wystawił 12 wezwań do szczepień;
- wystosował 6 upomnień zawierających wezwanie do wykonania obowiązku szczepień z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej;
- wystawił 2 tytuły wykonawcze;
- skierował 2 wnioski do wojewody o egzekucje administracyjną obowiązku szczepień.

Zgodnie z porozumieniem zawartym 20.12.2013r. pomiędzy Wojewodą Podlaskim a Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku działając jako wierzyciel, wnosił o przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wskazując jako środek egzekucyjny grzywnę w celu przymuszenia. Grzywnę, z ramienia Wojewody, nakładał Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku.

II. WARUNKI ZDROWOTNE BYTOWANIA CZŁOWIEKA

Obiekty komunalne

Obiekty żywienia i żywności

Zakłady pracy

Obiekty nauczania i wychowania

Nadzór zapobiegawczy

Działalność z zakresu promocji zdrowia

Obiekty komunalne

1. Ocena zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

W 2021r. Powiatowa Stacja Sanitarno–Epidemiologiczna w Białymstoku objęła nadzorem wodę produkowaną przez 54 wodociągi zbiorowego zaopatrzenia (w tym wodociąg Białystok) oraz 22 inne podmioty zaopatrujące w wodę, przeznaczoną do spożycia przez ludzi.

W powiecie białostockim ziemskim mieszkało 150845 osób, w tym 136410 osób korzystało z wody o kontrolowanej jakości.

Wodę o niekwestionowanej jakości dostarczano do 52718 osób. Do gmin, na terenie których jakość wody nie budziła żadnych zastrzeżeń, należały: Czarna Białostocka, Wasilków, Poświętne, Dobrzyniewo Duże i Zawady.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia kwestionowano w 29 wodociągach na terenie 10 gmin. Wodociągi te dostarczały wodę dla 83928 mieszkańców powiatu białostockiego ziemskiego.

Jakość wody w przedmiotowych wodociągach była najczęściej dyskwalifikowana w zakresie parametrów fizyko-chemicznych z powodu ponadnormatywnej zawartości jonu amonowego, żelaza, manganu, azotynów oraz podwyższonej mętności, barwy, oraz nieakceptowalnego smaku i zapachu. Przekroczenie powyższych normatywów występowało na poziomie, który nie wywoływał negatywnych skutków zdrowotnych u ludzi.

Niewłaściwą jakość wody pod względem bakteriologicznym na podstawie uzyskanych wyników badań laboratoryjnych stwierdzono w ośmiu wodociągach, ze względu na obecność bakterii grupy coli oraz jedenastu wodociągach, ze względu na ogólną liczbę mikroorganizmów w 22°C. W pięciu wodociągach stwierdzono brak przydatności wody do spożycia przez ludzi (wodociąg Suraż, SP ZOZ w Łapach, Sosnowe Zacisze w Barszczewie, Nadleśnictwo Supraśl, PSS „Społem” w Łapach) i nakazano unieruchomienie wodociągu. W pozostałych przypadkach woda została warunkowo dopuszczona do spożycia przez ludzi.

Tab. 1 Przekroczenia w wodzie do spożycia w 2021r.

Lp.	Kwestionowany parametr	Liczba wodociągów
1	mętność	8
2	mangan	6
3	jon amonu	5
4	żelazo	5
6	azotyny	7
7	zapach	4
8	barwa	5
9	smak	1
10	sód	1
11	bakterie grupy coli	8
12	ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C	10

Nadzór nad jakością wody w wodociągach na terenie analizowanego powiatu obejmował pobór próbek wody przeznaczonej do spożycia do badań laboratoryjnych. Ponadto na podstawie sprawozdań z wyników badań realizowanych według ustalonego harmonogramu (Państwowej Inspekcji Sanitarnej i kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwo wodociągowe oraz przez podmioty dostarczające lub wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydawał bieżące, okresowe i obszarowe oceny jakości wody.

W przypadku przekroczenia normatywów wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, określonych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294), Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku nakazywał podjęcie przedsięwzięć naprawczych przez administratora wodociągu oraz przedstawienie badań laboratoryjnych, wykazujących właściwą jej jakość. Ponadto Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku o ww. przekroczeniach w wodzie przeznaczonej do spożycia przez ludzi informował właściwego wójta/ burmistrza/prezydenta miasta.

Na koniec 2021r. jakość wody kwestionowano w dalszym ciągu w 9 wodociągach (indywidualne ujęcie wody Centrum Administracyjne Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych im. J. Korczaka w Krasnem, indywidualne ujęcie SP ZOZ w Łapach, indywidualne ujęcie Sosnowe Zacisze w Barszczewie, wodociąg Jałówka, wodociąg Sierki, wodociąg Pomigacze, wodociąg Szymki, wodociąg Krynickie, wodociąg Kuriany). Poprawie uległa jakość wody w 20 wodociągach i spełniała obowiązujące normy.

2. Obiekty użyteczności publicznej

Pływalnie

W powiecie białostockim ziemskim w roku 2021 funkcjonowało 6 pływalni w tym jedna pływalnia odkryta:

1. pływalnia MOSiR w Michałowie, ul. Sienkiewicza21A
2. pływalnia w hotelu „Knieja” przy Al. Niepodległości 6 w Supraślu,
3. pływalnia w hotelu „Supraśl” w Supraślu,
4. pływalnia w hotelu „Lipowy Most”, Borki 29,
5. pływalnia w Szpitalu Rehabilitacyjno-Uzdrowskim Holmed Uzdrowisko Sp. z o. o w Supraślu,
6. baseny letnie w Płonce Kościelnej, działające sezonowo.

Kontrole pływalni przeprowadzane w ramach oceny rocznej, przez pracowników PSSE w Białymstoku wykazały uchybienia w pięciu pływalniach z uwagi na niewłaściwą jakość wody, która nie odpowiadała wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016 z późn. zm.). Kontrola pływalni MOSiR w Michałowie, ul. Sienkiewicza21A nie wykazała uchybień.

Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chlor wolny, chlor związany, chloroform, potencjał redox przy elektrodzie Ag/Ag Cl₂ i ph.

Woda z systemów cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloru związanego i ph. Ponadto kwestionowano wodę z natrysków z uwagi na ponadnormatywną obecność bakterii Legionella sp.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku każdorazowo po przeprowadzonych przez zarządcę pływalni badań wody dokonywał ich oceny. W przypadku stwierdzenia przekroczenia normatywów określonych w rozporządzeniu dot. pływalni nakazywał podjęcie stosownych działań w celu doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i solaria

Na terenie powiatu białostockiego skontrolowano 3 zakłady fryzjerskie, 4 kosmetyczne, 1 zakład fryzjersko-kosmetyczny oraz 1 solarium.

Skontrolowane obiekty były zaopatrzone w bieżącą wodę ciepłą i zimną. Posiadały środki do dezynfekcji narzędzi. Elementy wyposażenia miały na ogół powierzchnię umożliwiającą mycie i dezynfekcję. Bielizna czysta była przechowywana w wydzielonych szafach. Coraz częściej stosuje się bieliznę jednorazową w zakładach kosmetycznych i jednorazowe ręczniki w zakładach fryzjerskich. Stan

sanitarно-higieniczny zakładów ulega ciągłej poprawie. Wszystkie zakłady były we właściwym stanie sanitarno-technicznym.

Baza noclegowa stała i sezonowa

W 2021 roku na terenie powiatu przeprowadzono 2 kontrole sanitarne obiektów hotelarskich, tj. skontrolowano 1 pensjonat i 1 pole biwakowe.

Uchybień sanitarnych i technicznych nie stwierdzono.

Trasa dojazdowa do Przejścia Granicznego w Bobrownikach

Wzdłuż pasa drogowego znajduje się 7 toalet TOI-TOI. Wszystkie toalety były utrzymane we właściwym stanie sanitarno-technicznym (czyste, zaopatrzone w papier toaletowy).

Pas drogowy przylegający do drogi krajowej nr 65 z drogą gminną do Przejścia Drogowego Bobrowniki utrzymany w czystości.

Badanie wody ciepłej w kierunku Legionella sp.

W związku z obowiązkiem pobierania próbek ciepłej wody do badań w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U z 2017r. poz. 2294) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wystosował pismo do ww. podmiotów o przedstawienie harmonogramu badań wody ciepłej.

W wyniku kontroli wewnętrznej przeprowadzonej w 2021r. przez podmioty wykonujące działalność leczniczą pobrano do badań w kierunku obecności bakterii Legionella sp. 26 próbek wody ciepłej. Jedynie w 2 próbkach w SP ZOZ w Łapach stwierdzono ponadnormatywną liczbę bakterii Legionella sp. Została wydana decyzja z nakazem podjęcia przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie wody do właściwej jakości. Działania podjęte przez właściciela obiektu doprowadziły jakość wody do obowiązujących wymagań.

Zakłady pogrzebowe

W 2021r. skontrolowano 6 zakładów pogrzebowych na terenie powiatu białostockiego. Skontrolowany obiekt były we właściwym stanie sanitarno – technicznym. Toalety ogólnodostępne w obiekcie zaopatrzone w niezbędne środki dezynfekcyjne oraz środki higieniczne. Otoczenie obiektów było utrzymane czysto. Na wyposażeniu samochodów pogrzebowych były środki dezynfekcyjne i środki ochrony indywidualnej oraz worki na odpady komunalne.

Kąpieliska

W powiecie białostockim w roku 2021 funkcjonowały 4 kąpieliska:

- „Na Fali” w Michałowie,
- Czapielówka w Czarnej Białostockiej,
- Plaża miejska w Supraślu,
- Zarzeczany w Zarzeczanych.

Kontrola urzędowa kąpielisk polegała na poborze prób wody i odbyła się przed sezonem. Odbyły się także kontrole kąpielisk pod kątem przestrzegania obostrzeń i wytycznych GIS w związku z wystąpieniem stanu epidemii w Polsce.

W 2021 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku dwukrotnie stwierdził nieprzydatność wody do kąpeli:

- w kąpielisku „Na Fali” w Michałowie z uwagi na ponadnormatywną liczbę bakterii *Escherichia coli*
- w kąpielisku Plaża miejska w Supraślu z uwagi na znaczną ilość śniętych ryb i odpadów organicznych.

Podjęto efektywne działania naprawcze.

WNIOSKI:

1. Zarządzający wodociągami zbiorowego zaopatrzenia powinny modernizować stacje uzdatniania wody i stosować nowe rozwiązania technologiczne w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody do spożycia dla mieszkańców.
2. Konieczne jest podjęcie działań mających na celu tworzenie nowych kąpielisk, aby podnieść standard wypoczynku turystów i mieszkańców oraz spowodować zwiększenie ruchu turystycznego na terenie powiatu.
3. Administratorzy pływalni muszą prowadzić dalsze bardziej efektywne działania mające na celu poprawę jakości wody służącej uprawianiu sportów wodnych.
4. Ze względu na utrzymujący się stan epidemii w Polsce zarządzający obiektami użyteczności publicznej nadal powinny monitorować przestrzeganie zasad reżimu sanitarnego zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii.

Obiekty żywności i żywienia

I. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością oraz obiektów wytwarzania, konfekcjonowania i obrotu produktami kosmetycznymi.

W roku 2021 w rejestrach zakładów prowadzonych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku wpisanych było łącznie 1901 zakładów (w tym 327 środków transportu), które zlokalizowane były na terenie powiatu białostockiego. W ww. okresie skontrolowano 322 zakłady położone na terenie powiatu białostockiego. W zakładach tych przeprowadzono łącznie 381 kontroli.

W trakcie przeprowadzonych czynności kontrolnych dokonano 212 ocen zakładów w oparciu o kryteria zawarte w arkuszu oceny zakładu, uwzględniające kategorie ryzyka. W 12 zakładach ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa żywności oceniono jako wysokie. Ryzyko zagrożenia bezpieczeństwa żywności oceniono jako wysokie w następujących zakładach:

- w 2 wytwórniach lodów,
- w 2 piekarniach,
- w 3 ciastkarniach,
- w 1 zakładzie usług cateringowych
- w 1 gospodarstwie rolnym prowadzącym produkcję pierwotną i dostawy bezpośrednie,
- w 1 zakładzie konfekcjonowania warzyw i owoców,
- w 1 zakładzie małej gastronomii,
- w 1 sklepie spożywczym.

W skontrolowanych w roku 2021 zakładach stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń zakładu (zniszczone, zabrudzone ściany, sufity),

- brak porządku i czystości w pomieszczeniach zakładu,
- środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia/daty minimalnej trwałości,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, przechowywanie w temperaturze niezgodnej z deklaracją producentów lub bezpośrednio na posadzce),
- brak zachowanej segregacji w urządzeniach chłodniczych,
- brak dostatecznej ilości wag – ilość wag niedostosowana do oferowanego do sprzedaży asortymentu, - nieprzestrzeganie przez personel higieny osobistej,
- brak do wglądu orzeczeń lekarskich pracowników do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak systematycznych zapisów dokumentujących realizację GHP/GMP (Dobrej Praktyki Higienicznej/ Dobrej Praktyki Produkcyjnej),
- zniszczony sprzęt i naczynia wykorzystywane w procesie produkcji żywności,
- brak informacji dla konsumenta o składnikach lub o produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji wchodzących w skład serwowanych potraw,
- brak warunków do mycia koszy zakupowych,
- brak płynu do dezynfekcji powierzchni wyposażenia zakładu,
- brak realizacji obowiązku lub nieprawidłowa realizacja obowiązku zakrywania ust i nosa przez personel obsługujący klientów.

Poza kontrolami urzędowymi w zakładach przeprowadzano również kontrole w związku z wnoszonymi przez klientów interwencjami na niewłaściwy stan sanitarny obiektów lub niewłaściwą jakość zdrowotną żywności. W roku 2021 do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku (PSSE) wpłynęło 25 interwencji, które potwierdziły się w 7 przypadkach, co stanowi 28 %. Wszystkim osobom wnoszącym interwencje zgłoszone pocztą elektroniczną lub które podały dane adresowe, udzielono odpowiedzi odnośnie do podjętych działań kontrolno-wyjaśniających.

W 2021 roku pracownicy pionu Bezpieczeństwa Żywności i Żywnienia w dalszym ciągu zaangażowani byli w realizację działań prowadzonych przez PSSE w Białymstoku w związku z wystąpieniem stanu epidemii wywołanego zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Niemniej jednak nadrzędnym celem było zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego znajdującej się

na rynku żywności. Dlatego też prowadzone działania były ukierunkowane na informowanie przedsiębiorców branży spożywczej jak istotne jest zachowanie dobrych praktyk higienicznych związanych z produkcją, przetwarzaniem, przechowywaniem i dystrybucją żywności w kontekście obowiązujących przepisów przeciwepidemicznych oraz egzekwowanie od nadzorowanych podmiotów odpowiedzialnego podejścia i przestrzegania obowiązujących wymagań przepisów prawnych.

Działania informacyjno-edukacyjne oraz egzekwowanie przestrzegania przepisów przeciwepidemicznych realizowano podczas przeprowadzanych w nadzorowanych zakładach kontroli: urzędowych, tematycznych, interwencyjnych oraz podczas kontroli akcyjnych związanych z przestrzeganiem obostrzeń przeciwepidemicznych. Kontrole akcyjne i interwencyjne przeprowadzane były samodzielnie i przy współudziale funkcjonariuszy Policji.

Celem rozpowszechnienia wymagań obowiązujących przepisów przeciwepidemicznych wśród jak największej liczby przedsiębiorców w ramach działań edukacyjno-informacyjnych wystosowano 4 wystąpienia do właścicieli nadzorowanych podmiotów, tj:

- 1 wystąpienie skierowane do właściciela sklepów sieci Biedronka w związku z licznymi interwencjami dot. nieprzestrzegania obostrzeń i nakazów przeciwepidemicznych w supermarketach „Biedronka”, przypominające o wymaganiach wynikających z obowiązujących przepisów przeciwepidemicznych w związku z wystąpieniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii wywołanego zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 oraz obligujące do przestrzegania tych wymagań,
- 2 wystąpienia kierowane do właścicieli obiektów obrotu żywnością. Potrzeba wystosowania wystąpień wynikała z dużej ilości interwencji konsumenckich zgłaszanych do PSSE w Białymstoku. Biorąc pod uwagę kwestie podnoszone w interwencjach w obydwu wystąpieniach przypominano o obowiązujących przepisach przeciwepidemicznych, wskazując na konieczność ich przestrzegania. Ponadto w wystąpieniach zobowiązano do przestrzegania przepisów prawa żywnościowego, w tym w jednym wystąpieniu ,wysłanym w okresie letnim, zobowiązano do wzmoczenia nadzoru nad wprowadzaną do obrotu żywnością łatwo psującą się, zaś w drugim (wysłanym w okresie wzrostu zakażeń koronawirusem) zobowiązano do wzmoczenia kontroli wewnętrznej w zakresie utrzymania właściwego stanu sanitarno-porządkowego w zakładach oraz prawidłowości i skuteczności przeprowadzania procesów mycia i dezynfekcji koszy zakupowych klientów. W obu wystąpieniach wskazano również, że kluczowym jest też zabezpieczenie przed zanieczyszczeniem wprowadzanej do obrotu żywności nieopakowanej, co ma duże znaczenie w obecnej sytuacji epidemiologicznej.

Podkreślono, że organizując sprzedaż środków spożywczych nieopakowanych należy zwrócić uwagę na zapewnienie w miejscu ich sprzedaży odpowiedniej ilości sprzętu pomocniczego, rękawiczek oraz woreczków jednorazowego użytku umożliwiającym klientom bezpieczny zakup tych produktów;

- 1 wystąpienie dotyczące nowych wytycznych w związku z sytuacją epidemiologiczną dla szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych związanych m. in. ze wznowieniem prac kuchni i stołówek funkcjonujących w jednostkach systemu oświaty, obowiązujących od 01 września 2021 r., a opracowanych w celu zwiększenia bezpieczeństwa uczniów, nauczycieli oraz pozostałej kadry po powrocie do stacjonarnej pracy szkół i placówek oświatowych.

Ponadto w związku z licznymi zapytaniami społeczeństwa udzielano ustnych i pisemnych odpowiedzi w sprawie obowiązujących wymagań przepisów przeciwepidemicznych i wynikających z nich obowiązków dla przedsiębiorców branży spożywczej i ich klientów.

II. Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie powiatu białostockiego

Plan próbkobrania na terenie działania PSSE, podobnie jak w latach ubiegłych, został określony przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie wskazań Głównego Inspektora Sanitarnego. Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny określił ilość, asortyment oraz kierunki badań środków spożywczych, zarówno w ramach urzędowej kontroli żywności, jak i monitoringu.

Niezależnie od powyższego planu pracownicy PSSE w Białymstoku, podobnie jak w latach ubiegłych, pobierali próbki do badań laboratoryjnych w przypadku podejrzenia środków spożywczych o niewłaściwą jakość zdrowotną w wyniku zgłaszanych interwencji konsumenckich.

W roku 2021 z zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu białostockiego ziemskiego pobrano do badań laboratoryjnych ogółem 86 próbek środków spożywczych w celu oceny jakości zdrowotnej wprowadzanej do obrotu żywności.

Kierunki badań pobranych próbek żywności:

1. Oznaczanie pozostałości pestycydów.
2. Zanieczyszczenia metalami szkodliwymi dla zdrowia.
3. Zanieczyszczenia mikrobiologiczne: *Listeria monocytogenes* w 1g, *Salmonella* spp. w 25g lub w 10g (mięso), *Bacillus cereus* w 1g, *Escherichia coli* w 1g, *Escherichia coli* wytwarzająca toksynę Shiga (STEC), drobnoustroje tlenowe mezofilne w 1g, gronkowce koagulazododatnie w 1g, enterotoksyny gronkowcowe.
4. Oznaczanie poziomu mykotoksyn:
  - ochratoksyna A,
  - deoksyniwalenol,
  - zearalenon,
  - toksyna T-2, toksyna HT-2, suma toksyn T-2 i HT-2,
  - przetrwalniki buławinki czerwonej,
  - alkaloidy sporyszu,
  - aflatoksyna B1, aflatoksyna B2, aflatoksyna G1, aflatoksyna G2, aflatoksyny (suma B1, B2, G1, G2),
  - aflatoksyna M1,
  - fumonizyna B1, fumonizyna B2, suma fumonizyn B1.
5. Oznaczanie zawartości akryloamidu.
6. Badanie w kierunku obecności organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz identyfikacji modyfikacji genetycznej.
7. Badanie w kierunku skażeń promieniotwórczych - stężenie radionuklidu cezu Cs 137.
8. Oznaczanie zawartości witamin, składników mineralnych i innych substancji w suplementach diety.
9. Oznaczanie zawartości kwasu erukowego.
10. Oznaczanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych:
  - Kkmensalne bakterie wskaźnikowe *E. coli* wytwarzające ESBL, AmpC lub karbapenemazy,
  - *E. coli* odporne na karbapenemy.
11. Ocena prawidłowości znakowania środków spożywczych.
12. Ocena jakości sposobu żywienia w placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego – dekadowe zestawienie produktów, całodzienna racja pokarmowa.

W wyniku badań laboratoryjnych zakwestionowano 2 próbki żywności, tj. 1 próbkę suplementu diety z uwagi na nieprawidłowe oznakowanie i 1 próbkę grejpfruta Rio Red z uwagi na przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – chloropiryfosu. W związku z zakwestionowanymi wynikami badań podjęto następujące działania:

- w przypadku próbki owoców – grejpfruta Rio Red produkt został zgłoszony do systemu RASFF, tj. Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach i następnie podlegał wycofaniu w ramach tego systemu, z uwagi na bezpośrednie zagrożenie życia i zdrowia konsumentów,
- w przypadku próbki suplementu diety biorąc pod uwagę, że stwierdzone z wyniku badań nieprawidłowości nie stanowiły bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia konsumentów, a producentem był podmiot z terenu objętego nadzorem PSSE w Białymstoku, wydano decyzję nakazującą zapewnienie prawidłowego znakowania przedmiotowego suplementu diety, w konsekwencji której przedsiębiorca usunął stwierdzone nieprawidłowości i prawidłowo oznakował produkt.

Zbiorcze dane odnoszące się do jakości zdrowotnej środków spożywczych zbadanych na przestrzeni lat 2020-2021 przedstawia tabela:

Rok	Ilość próbek zbadanych	Ilość próbek zakwestionowanych	Odsetek próbek zakwestionowanych
2021	86	2	2,33 %
2020	75	0	0

Analizując uzyskane wyniki przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że w roku 2021 stwierdzono nieznaczne pogorszenie jakości zdrowotnej badanych środków spożywczych.

III. Nadzór nad jakością zdrowotną partii produktów import/export

W roku 2021 oceniono 31 partii środków spożywczych, w tym:

- 14 partii batonów owocowych imp. Turcja,
- 10 partii herbaty: 9 partii imp. Sir Lanka, 1 partia imp. Rosja,
- 7 partii export: 3 partie napojów gazowanych exp. Kuba, 4 partie wafelków przekładanych exp. Kuwejt.

Z ocenionych 31 partii środków spożywczych nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli granicznych wystawiono 15 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy.

W roku 2021 nie oceniono wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

Szczegółowe dane przedstawia tabela:

	Grupa asortymentowa ocenianego towaru	Funkcja technologiczna	Liczba ocenionych partii	Ilość wydanych świadectw dla produktów w spełniających wymaganiach	Ilość wydanych świadectw dla produktów niespełniających wymagań (<u>podać przyczynę!</u>)	Liczba wydanych decyzji rachunkowych / na kwotę	Liczba pobranych próbek w ramach oceny importowanych produktów	<u>Uwagi</u> (import/eksport) i inne istotne informacje
Środki spożywcze	Batony owocowe	–	14	6	–	6/ 852	–	–
	Herbata	–	10	6	–	6/ 880	–	–
	Napoje gazowane	–	3	1	–	1/ 252	–	export
	Wafle przekładane	–	4	2	–	2/ 504	–	export
Suma	–	31	15	–	15/ 2488	–	–	

IV. Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego

Badaniami sposobu żywienia w 2021 roku objęto 15 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego. Oceniano jakość żywienia w 1 bloku żywienia w szpitalu, 3 blokach żywienia w domach opieki społecznej, 5 stołówkach szkolnych, 1 stołówce na obozie harcerskim, 1 stołówce w żłobku, 1 stołówce w przedszkolu, 1 punkcie wydawania posiłków w klubie malucha i 2 stołówkach w domach rekolekcyjnych.

W ww. zakładach dokonywano oceny sposobu i jakości żywienia na podstawie analizy teoretycznej jadłospisów i dekadowych zestawień produktów zużytych do produkcji posiłków oraz badań laboratoryjnych próbek posiłków wydawanych w zakładach.

W ramach oceny teoretycznej podczas kontroli dokonano analizy 17 jadłospisów, w tym: 1 jadłospisu w bloku żywienia w szpitalu, 3 – w blokach żywienia w domach opieki społecznej, 6 - w stołówkach szkolnych, 2 – w stołówce na obozie, 1 – w stołówce w żłobku, 1 – w stołówce w przedszkolu, 1 - w punkcie wydawania posiłków w klubie malucha i 2 – w stołówkach w domach rekolekcyjnych.

Podstawą oceny jadłospisów w placówkach oświaty były wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

W wyniku dokonanej oceny zakwestionowano 2 jadłospisy w 2 domach opieki społecznej. Przyczyną zakwestionowania były nieprawidłowości przy planowaniu żywienia, tj.:

- brak w dekadzie:
  - roślin strączkowych suchych,
  - produktów zbożowych z pełnego przemiału,
  - tłuszczów bogatych (roślinnych) w kwasy jedno i wielonienasycone,
- za niska podaż warzyw i owoców.

W związku z powyższym wystosowano 2 wystąpienia do 2 placówek. W pismach szczegółowo poinformowano o wynikach oceny żywienia pensjonariuszy. Jednocześnie zobowiązano do podjęcia działań mających na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości. W odpowiedzi na wystąpienia, w wyznaczonym terminie, osoby odpowiedzialne poinformowały o działaniach mających na celu dostosowanie żywienia do wymaganych zaleceń żywieniowych.

W pozostałych zakładach zaplanowane jadłospisy były zgodnie z zasadami racjonalnego żywienia – podstawowe posiłki zawierały pełnowartościowe białko, urozmaicane były sezonowymi owocami i warzywami, a także były urozmaicone pod względem kolorystyki, smaku i techniki przyrządzania posiłków.

Ponadto do oceny sposobu żywienia pobrano 1 próbkę dekadowego zestawienia produktów – z bloku żywienia w szpitalu. Ocena ta dokonana została przez Dział Laboratoryjny WSSE w Białymstoku.

Oceniane dekadowe zestawienie nie spełniało zalecanych norm. Głównym powodem zakwestionowania dekadowego zestawienia produktów była zaniżona podaż produktów bogatych w witaminę C. Ponadto stwierdzono, że w ocenianej dekadzie wartość energetyczna nie była zgodna ze średnim zapotrzebowaniem danej grupy żywionych.

W celu oceny sposobu żywienia pobierano również próbki posiłków do badań laboratoryjnych. Pobrano łącznie do badań laboratoryjnych 3 próbki posiłków stanowiących całodzienną rację pokarmową (pobrano w bloku żywienia w szpitalu). W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych pobrane próbki posiłków zostały zakwestionowane, z uwagi na zaniżoną wartość kaloryczną w posiłku obiadowym i kolacji, zaniżoną zawartość tłuszczu w kolacji, zaniżoną ilość węglowodanów w posiłku obiadowym oraz zawyżoną zawartość chlorku sodu, żelaza i wapnia.

W związku z zakwestionowanymi wynikami oceny i badań laboratoryjnych pobranego dekadowego zestawienia produktów i posiłków wysłano wystąpienie do dyrekcji szpitala, w których poinformowano o stwierdzonych niezgodnościach, zobowiązując jednocześnie do podjęcia działań mających na celu dostosowanie żywienia pacjentów do norm żywieniowych. W odpowiedzi zwrotnej uzyskano informacje, że po dokładnej analizie wyników badań i oceny przeprowadzone zostały działania naprawcze w celu wyeliminowania stwierdzonych nieprawidłowości i dostosowania żywienia do obowiązujących wymagań.

V. Działalność administracyjna i represyjna będąca wynikiem urzędowych kontroli żywności

W roku 2021 wydano 106 decyzji nakazowych. W tym wydano 3 decyzje dotyczące przerwania działalności części zakładu. Dotyczyły one następujących kwestii:

- w przypadku jednego zakładu (gospodarstwa agroturystycznego prowadzącego żywienie dzieci w ramach wypoczynku letniego) – wydano 2 decyzje dotyczące zakazu produkcji posiłków na miejscu, przygotowywanych od surowca do wyrobu gotowego oraz zakazu wydawania konsumentom posiłków produkowanych i dostarczanych z zakładu nie objętego nadzorem sanitarnym,
- w przypadku jednego zakładu (zakładu małej gastronomii) – wydano 1 decyzję zakazującą dokonywania obróbki wstępnej warzyw w zakładzie.

Ponadto w 2021 roku wydano 70 decyzji dotyczących zatwierdzenia nowouruchomionych obiektów.

W związku ze stwierdzonymi podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowościami dotyczącymi stanu sanitarno-porządkowego nałożono 63 mandaty karne na łączną kwotę 10550 zł.

Wyniki działań administracyjnych i represyjnych będących konsekwencją przeprowadzonych kontroli na przestrzeni lat 2020- 2021 przedstawia tabela:

Rok	Ilość obiektów w ewidencji	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość wydanych decyzji nakazowych	Ilość i kwota nałożonych mandatów w karnych
2021	1901	322	381	106	63/10550
2020	1871	168	184	45	21/3750

VI. Wnioski

Podsumowując wyniki przeprowadzanych działań kontrolnych należy stwierdzić, że w roku 2021 w porównaniu do roku 2020 w zdecydowanie większej ilości skontrolowanych zakładów branży spożywczej zlokalizowanych na terenie powiatu białostockiego, a będących pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku, stwierdzono naruszenia wymagań obowiązujących przepisów prawnych. Powyższe skutkowało wydaniem dużo większej liczby decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarnego oraz zastosowaniem większej liczby mandatów karnych.

Zakłady pracy

Oddział Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami wykonuje zadania z zakresu ochrony zdrowia populacji ludzi pracujących. Dwa podstawowe cele tj.:

- ❖ poprawa warunków pracy w aspekcie zdrowotnym,
- ❖ ochrona zdrowia i profilaktyka chorób zawodowych i parazawodowych, w tym chorób zakaźnych np.COVID-19

są realizowane poprzez:

- lustrację stanowisk pracy w zakładach,
- ocenę zdrowotną warunków środowiska pracy,
- pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia,
- ocenę stopnia narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia,
- monitoring zagrożeń zawodowych,
- ocenę podejmowanych środków zapobiegawczych,
- ocenę ryzyka zawodowego,
- ocenę badań kontrolnych lekarskich pracowników i prowadzonej profilaktyki zawodowej,
- promocję zdrowia w środowisku pracy,
- egzekwowanie poprawy na drodze postępowania administracyjnego.

Ponadto w dziedzinie chemicznego bezpieczeństwa zdrowotnego egzekwujemy

- przestrzeganie, przez osoby wprowadzające substancje i mieszaniny chemiczne do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez użytkowników substancji lub mieszanin chemicznych, obowiązków wynikających z ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach i rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady,
- przestrzeganie przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorów narkotyków grupy 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady,
- przestrzeganie zakazu produkcji i obrotu środkami zastępczymi (dopalaczami) wynikającego z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej,
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i stosowania oraz właściwości środków powierzchniowo czynnych i detergentów.

- od października 2021 również przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej produktów kosmetycznych.

Kontrola przestrzegania ww. przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne ma na celu:

- wdrożenie zasad określających warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i mieszanin chemicznych oraz środków powierzchniowo czynnych i detergentów, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko,
- zapobieganie zagrożeniom zdrowia ludzi, które mogą być wynikiem działania produktów biobójczych oraz kosmetycznych,
- zwalczanie niedozwolonego obrotu substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii.

W roku 2021 na obszarze powiatu białostockiego zewidencjonowano 685 zakładów pracy podlegających nadzorowi Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku. W 2021 rok zaplanowano 80 obiektów do kontroli. W związku z zaistniałą sytuacją epidemiczną i wprowadzeniem od 20 marca 2020 r. stanu epidemii w naszym kraju pracownicy Oddziału Higieny Pracy i Nadzoru nad Chemikaliami wykonywali głównie zadania epidemiczne, a ilość zaplanowanych kontroli została ograniczona do niezbędnego minimum. Skontrolowano 25 zakładów, w których występują czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia. W zakładach tych sprawdzano również aktualne zasady bezpieczeństwa związane z przestrzeganiem reżimu sanitarnego wynikające z rozporządzenia Rady Ministrów - w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. W 2 zakładach wydano nakazy oraz zalecenia, które w trybie natychmiastowym zostały zrealizowane przez przedsiębiorcę, a dotyczyły:

- zapewnienia w zakładach pracy właściwych i skutecznych środków dezynfekcyjnych, posiadających stosowne pozwolenia Ministra Zdrowia uwierzytelniające skuteczność i bezpieczeństwo danego produktu biobójczego, właściwie oznakowanych i stosowanych zgodnie z przeznaczeniem.

1. Ocena zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia w skontrolowanych zakładach

I. Liczba osób zatrudnionych w zakładach skontrolowanych –2703

II. W 11 zakładach stwierdzono 104 osoby pracujące w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi w tym m. in.:

1. w zakładach przetwórstwa przemysłowego – 61 os.,
2. w zakładach produkcji wyrobów z drewna – 32 os.,

3. w pozostałych zakładach – 11 os.

Zatrudnieni na terenie powiatu białostockiego są ekspozowani na następujące czynniki rakotwórcze i mutagenne:

1. Czynniki chemiczne

- związki chromu (VI) – 43 os.,
- tlenek niklu II– 34 os.,
- tlenek niklu IV– 34 os.,
- formaldehyd 10 os.,
- azbest-9 os.,
- tlenek chromu 4 os.,
- azotan niklu II – 2 os.

2. Procesy technologiczne

- prace związane z narażeniem na pył drewna – 32 os.,
- prace związane z narażeniem na krzemionkę krystaliczną - frakcja respirabilna powstająca w trakcie pracy-10 os.,
- procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych – 2 os.

Na ww. czynniki rakotwórcze i mutagenne największa liczba pracowników jest ekspozowana w następujących skontrolowanych zakładach:

1. KOTNIZ Sp. z o.o. i s.k. Zaścianki ul.Usługowa 4 – 34 os.
2. TOBO Datczuk s.j. w Kurianach- 32 os.,

W celu zminimalizowania zawodowego narażenia pracujących na czynniki rakotwórcze w środowisku pracy podejmowane są wielokierunkowe działania profilaktyczne.

Radykalną metodą jest eliminacja czynnika rakotwórczego z procesu technologicznego, zamiana na inny nie rakotwórczy lub zminimalizowanie czasu ekspozycji podczas procesu pracy. Narażenie na fizyczne i chemiczne czynniki rakotwórcze jest także minimalizowane poprzez różnorodne ochrony zbiorowe i indywidualne.

W lustrowanych w 2021 roku zakładach, w których kontrolowano realizację przepisów prawnych dotyczących czynników rakotwórczych i mutagennych stwierdzono, że 36% pracodawców nie przestrzegało tych przepisów. Nieprawidłowości usunięto poprzez wydane nakazy administracyjne.

III. Liczba osób pracujących w ekspozycji na pozostałe czynniki szkodliwe dla zdrowia w zakładach skontrolowanych, dla których określono ich dawki dla pracowników – 1180, w tym :

1. Czynniki fizyczne

- hałas słyszalny – 1071 os.,
- hałas ultradźwiękowy – 5 os.,
- pyły – 523 os.,
- wibracja miejscowa – 130 os.,
- wibracja ogólna – 56 os.,
- promieniowanie ultrafioletowe – 163 os.,
- promieniowanie widzialne – 163 os.

2. Czynniki chemiczne – łącznie 350 pracowników, w tym:

- związki manganu – 295 os.,
- związki żelaza – 274 os.,
- tlenki azotu – 260 os.,
- tlenek węgla – 259 os.,
- toluen – 12 os.,
- krzemionka krystaliczna – 10 os.,
- cyna i jej nieorganiczne związki – 8 os.,
- ksylen – 6 os.,
- propan-2-ol – 6 os.,
- miedź i jej nieorganiczne związki – 6 os.,

Ponadto zatrudnieni w zakładach powiatu białostockiego są ekspozowani w środowisku pracy na następujące zidentyfikowane i badane czynniki chemiczne szkodliwe dla zdrowia: kwas siarkowy, wodorotlenek sodu, tlenek glinu, tytan i jego związki, propanol, etylu octan, n-butyłu octan, srebro, 2-butoksyetanol, aceton, butan-2-on.

3. Czynniki biologiczne (wirusy, bakterie, grzyby, pasożyty wewnętrzne) – 83 os.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dot. narażenia na czynniki biologiczne to:

- brak oceny ryzyka zawodowego pracowników narażonych na czynniki biologiczne występujące podczas wykonywania prac,
- brak rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 zagrożenia,

- brak rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 zagrożenia,
- powierzanie prac, których wykonywanie związane jest z narażeniem na kontakt ze szkodliwym czynnikiem biologicznym - wirusem zapalenia wątroby typu B i wirusem kleszczowego zapalenia mózgu zakwalifikowanych do grupy 3 zagrożenia, pracownikom nie zabezpieczonym, w tym uodpornionym przy użyciu dostępnych szczepionek.

W tej ponad tysięcznej grupie ekspozowanych na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy – 164 osoby pracowały w narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia powyżej dopuszczalnego natężenia/stężenia, w tym na:

- promieniowanie ultrafioletowe –163 os.,
- promieniowanie widzialne – 163 os.

Najwięcej narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia w wartościach ponadnormatywnych pracuje w:

- zakładach produkcji maszyn i urządzeń – 164 os.

W sumie w 6 zakładach stwierdzono przekroczenia wskaźnika oceny narażenia – najwyższego dopuszczalnego natężenia lub stężenia czynnika szkodliwego dla zdrowia pracowników, m. in. w następujących:

- SAMASZ Sp. z o.o. w Zabudowie - 119 os.,
- Kotniz Sp. z o.o. sp.k. w Zaściankach – 34 os.,
- Metalowiec Białystok w Fastach - 7 os.,
- W.T. .Mieczysław Wiśniewski – 2 os.,
- Medgal sp. z o.o. Księżyno – 1 os.,
- CHM Lewickie – 1 os.

W celu obniżenia narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, pracodawcy obligowani decyzjami administracyjnymi, wdrażają różnorodne środki zaradcze. Najbardziej efektywne okazały się przedsięwzięcia techniczne i technologiczne w zakresie:

- skrócenie rzeczywistego czasu ekspozycji (rotacja, dublowanie pracowników),
- wymiany i modernizacji parku maszynowego,
- technicznych rozwiązań,
- napraw, konserwacji sprzętu i maszyn.

Zakłady także wyznaczają i oznakowują strefy zagrożeń wokół źródeł emisji szkodliwego promieniowania, hałasu i czynników rakotwórczych co daje również efekt istotnego zmniejszenia stopnia narażenia.

W przypadku wyczerpania możliwości technicznych, technologicznych i organizacyjnych stosowane są środki ochrony indywidualnej. Dobrze dobrane ochrony osobiste, posiadające certyfikaty na znak bezpieczeństwa i deklarację zgodności oraz egzekwowanie ich stosowania przez pracowników w procesie pracy powodują minimalizację lub eliminację narażenia na określony czynnik szkodliwy dla zdrowia. Ma to szczególne znaczenie w pracach narażających na promieniowania optyczne oraz hałas.

Prowadzony monitoring badań omówionych wyżej zagrożeń zawodowych pozwala na bieżącą identyfikację tych czynników szkodliwych dla zdrowia oraz ocenę stopnia narażenia. W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 2 pracodawców nie dokonywało, w sposób określony

w przepisach, badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Stanowiło to 3,4% skontrolowanych pracodawców. Nieprawidłowości wyegzekwowano na drodze wydanych administracyjnych decyzji.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad środowiskiem pracy przeprowadzono następujące ilości kontroli:

- 25 - w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- 2 - w zakresie zagrożeń czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi,
- 3 - w zakresie zagrożeń czynnikami biologicznymi,
- 18 - w zakresie bezpiecznego stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin,
- 18 - w zakresie bezpiecznego stosowania produktów biobójczych.

W wyniku rocznej działalności wydano 18 decyzji na stwierdzone nieprawidłowości, w efekcie czego poprawiono warunki zdrowotne środowiska pracy w zakładach, których te decyzje dotyczyły.

2. Choroby zawodowe

Następstwem oddziaływania czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy są choroby zawodowe. W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wszczął 7 postępowań w sprawie zgłoszonych podejrzeń chorób zawodowych pracowników z powiatu

ziemskiego. Po dokonaniu analizy zgromadzonych dokumentów medycznych i stopnia narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia wydano 6 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej i 1 decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W roku 2021 nie odnotowano wzrostu ilości stwierdzonych chorób zawodowych w odniesieniu do roku 2020. Na przestrzeni ostatnich lat ilość stwierdzanych chorób zawodowych utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie. Najczęściej stwierdzanymi chorobami zawodowymi są choroby odkleszczowe tj. borelioza oraz kleszczowe zapalenia mózgu, występujące u rolników oraz pracowników usług leśnych.

Struktura stwierdzonych chorób zawodowych w 2021 roku i analiza porównawcza z okresem od 2008 roku.

Jednostka	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zewnętrzne pochodne alergiczne								1			2			
Alergiczny nieżyt			1											
Przewlekłe	1	1			1									
Choroby skóry	1						1							
Choroby zakaźne i inwazyjne, w tym:	23	14	13	19	11	10	15	9	9	17	9	17	6	6
-Wirusowe				1										
-Kleszczowe zapalenie mózgu i	2		2	3		2	4	2	1	3	3	4		4
-Bakteryjne zapalenie mózgu i						1								
-Borelioza	21	14	11	15	11	7	11	7	6	14	6	13	6	2
-Tularemia									1					
-Gruźlica									1					
Zespół cieśni				1		1								
Zawodowe			1			1								
OGÓŁEM	25	15	15	20	12	12	16	10	9	17	11	17	6	6

Istotna w zapobieganiu chorobom zawodowym jest prawidłowa realizacja wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich pracowników oraz prowadzona profilaktyka lekarska w zakładach. W większości skontrolowanych w roku sprawozdawczym zakładów pracy nie stwierdzono istotnych

nieprawidłowości

z zakresu profilaktycznych badań lekarskich pracowników. Pracownicy w większości przypadków kierowani są z właściwą częstotliwością na te badania, a przeprowadzane badania dodatkowe są adekwatne do narażenia zawodowego, co świadczy, że informacja w skierowaniu udzielana przez pracodawców o zagrożeniach zawodowych w środowisku pracy zatrudnionych, jest w większości przypadków pełna i zgodna z rzeczywistością. Badania te wykonują placówki służby zdrowia i lekarze posiadający odpowiednie uprawnienia.

W roku minionym stwierdzono prawidłową realizację monitoringu stanu zdrowia pracowników wykonujących pracę w ponadnormatywnym narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia. Analizy ich stanu zdrowia są pełne i coraz bardziej przystępne dla pracodawców, co umożliwia właściwą profilaktykę w celu niedopuszczenia do rozwoju chorób zawodowych.

3. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi niebezpiecznymi

W celu zapewnienia zdrowotnego bezpieczeństwa chemicznego egzekwowano przepisy ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz ustawy o produktach biobójczych poprzez przeprowadzone w roku 2021 następujące ilości kontroli :

- 3 u wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne,
- 18 u stosujących te substancje i preparaty w działalności zawodowej,
- 2 u wprowadzających do obrotu produkty biobójcze,
- 25 u stosujących produkty biobójcze.

Stwierdzono nieprzestrzeżenie obowiązujących przepisów przez:

- 43 % podmiotów wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne oraz je stosujących,
- 11 % podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze oraz je stosujących.

Najczęściej powtarzające się nieprawidłowości stwierdzone u wprowadzających do obrotu substancje i mieszaniny chemiczne stwarzające zagrożenie, w tym produkty biobójcze oraz je stosujących w działalności zawodowej, dla których wydano nakazy w decyzjach dotyczyły:

- stosowania produktów biobójczych bez stosownego pozwolenia Ministra Zdrowia,
- wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej mieszanin chemicznych niebezpiecznych

- z nieprawidłowymi kartami charakterystyki,
- z niewłaściwym oznakowaniem opakowania.

Wszelkie nieprawidłowości w tym zakresie wyegzekwowano w postępowaniu administracyjnym poprzez 9 nakazów, które zostały zawarte w wydanych decyzjach.

4. Nadzór nad przestrzeganiem zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Prekursory grupy 2 i 3 w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii to substancje służące do produkcji narkotyków lub substancje będące substratami w reakcjach chemicznych prowadzących do otrzymania narkotyków.

W roku minionym nie stwierdziliśmy nieprawidłowości i niedozwolonego obrotu prekursorami. Nie odnotowano przypadku zgłoszenia przez podmioty gospodarcze okoliczności takich jak nietypowe zamówienia lub transakcje z udziałem prekursorów narkotyków, które mogły budzić podejrzenie, iż substancje wprowadzane do obrotu mogły być wykorzystane do celów nielegalnego wytwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku prowadzi monitoring obecności na rynku środków zastępczych (dopalaczy) poprzez planowane kontrole obiektów stacjonarnych, kontrole przeprowadzane na skutek zgłoszonych interwencji, kontrole przeprowadzone na skutek zgłoszeń podejrzeń

obrotu środkami zastępczymi uzyskanych od Policji i Służby Celnej.

W roku 2021 nie stwierdzono na terenie powiatu ziemskiego obiektów wprowadzających „dopalacze”.

Obiekty nauczania i wychowania

Na terenie powiatu ziemskiego nadzorem objęto 127 placówek nauczania, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży, w tym 19 placówek sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do 3 lat, 45 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego, 34 szkoły podstawowe, 2 filie szkół podstawowych, 2 licea ogólnokształcące, 12 zespołów szkół, 1 centrum kształcenia praktycznego, 3 internaty, 6 placówek opiekuńczo-wychowawcze i 3 placówki wsparcia dziennego.

W roku 2021 skontrolowano 24 placówki stałe i 23 turnusy letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Warunki w stałych placówkach nauczania, wychowania i opieki dzieci i młodzieży

Wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę stanu technicznego obiektu. Kontynuowano postępowanie administracyjne wszczęte w latach ubiegłych, w tym wydano 3 decyzje administracyjne prolongujące terminy wykonania decyzji. Ze względu na brak środków finansowych przewidzianych na prace remontowe, terminy wykonania decyzji prolongujących ustalono na 2022 rok. Wyegzekwowano wykonanie w całości 1 decyzji administracyjnej.

Szczegółowe informacje w rozbiciu na rodzaje zakładów nauczania i wychowania przedstawiono w tabeli:

Nadzór sanitarny nad placówkami nauczania i wychowania w 2021 roku

Rodzaj zakładu	liczba zakładów w ewidencji	publicznych	Niepublicznych	liczba zakładów skontrolowanych	liczba placówek o złym stanie sanitarno-technicznym	Nieprawidłowe warunki do utrzymania higieny	Liczba wydanych decyzji w związku z: stwierdzonymi uchybieniami
żłobki/kluby malucha	19	4	15	8	0	0	0
przedszkola	45	33	12	8	0	1	1
szkoły podstawowe	34	30	4	5	0	0	0
filie szkół podstaw.	2	2	0	0	0	0	0
zespoły szkół	12	11	1	2	0	0	0
licea ogólnokształcące	2	2	0	0	0	0	0
internaty	3	3	0	0	0	0	0
placówki opiekuńczo-wychowawcze	6	5	1	1	0	0	0

placówki dziennego	wsparcia	3	0	3	0	0	0	0
centra praktycznego	kształcenia	1	1	0	0	0	0	0
ogółem		127	91	36	24	0	1	1

Ponadto wyodrębniono funkcjonowanie w zespołach szkół następujące rodzaje placówek nauczania i wychowania:

Zespoły szkół - 12 zespołów, w tym:	Przedszkola - 8
	Szkoły podstawowe – 10
	Licea ogólnokształcące - 3
	Zasadnicza szkoła zawodowa - 6
	Szkoły policealne - 2

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2021 roku w jednej placówce stwierdzono nieprawidłowe warunki do utrzymania higieny osobistej. Natomiast sprawowany nadzór nie wykazał zaniedbań w zakresie czystości i porządku, nieprawidłowości w zakresie higieny procesów nauczania, nieprawidłowości w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin. Nie stosowano również sankcji karnych w postaci mandatu.

Warunki do wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

Sprawowano nadzór nad zimowym i letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży zorganizowanym na terenie powiatu białostockiego. Skontrolowano 23 turnusy letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. Odnotowano dwie interwencje dotyczące nieprzestrzegania zasad reżimu sanitarnego w związku z SARS CoV-2 na dwóch turnusach letniego wypoczynku. Interwencje nie zostały potwierdzone.

Warunki w zakresie bezpieczeństwa i higieny w nowo powstających placówkach

Wydano 7 opinii sanitarnych dotyczących warunków w zakresie bezpieczeństwa i higieny, w tym 3 opinie dotyczyły nowo powstających placówek i 4 opinie dotyczyło rozszerzenia działalności przeznaczonej na pobyt dzieci. Wydane opinie dotyczyły 4 żłobków, 1 przedszkola i 1 szkoły podstawowej. Wszystkie wydane opinie sanitarne potwierdziły zapewnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny w placówkach oświatowych oraz wymagań lokalowych i sanitarnych w żłobkach.

Warunki w nadzorowanych placówkach w związku z epidemią COVID-19

Od stycznia 2021 roku do grudnia 2021 roku w związku występowaniem przypadków zakażenia wirusem SARS CoV-2 w placówkach edukacyjnych na terenie powiatu białostockiego wydano 259 opinii pozytywnie opiniujących zawieszenie zajęć w nadzorowanych placówkach. Ze względu na dynamiczną sytuację epidemiologiczną - opinie dotyczące zawieszania zajęć w wielu placówkach były wydawane kilkakrotnie.

Podczas przeprowadzania kontroli dokonywano również sprawdzania przestrzegania zasad reżimu sanitarnego w związku z SARS CoV-2. We wszystkich skontrolowanych placówkach stwierdzono przestrzeganie obowiązujących zasad przeciwepidemicznych.

Wnioski

1. Podczas sprawowanego nadzoru nie stwierdzono zaniedbań w zakresie czystości i porządku, nieprawidłowości w zakresie higieny procesów nauczania, nieprawidłowości w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.
2. W skontrolowanych placówkach stwierdzono przestrzeganie zasad w zakresie bezpieczeństwa i higieny oraz zasad reżimu sanitarnego w związku z epidemią COVID-19.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

W roku 2021 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydał na terenie powiatu ziemskiego:

1. opinie w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko (w tym ewentualne określenie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko) przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:
  - opinie stwierdzające obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko z jednoczesnym określeniem zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko - 8
  - opinie nie stwierdzające obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko - 78
  - opinie oceniające oddziaływanie przedsięwzięć nie zaliczanych do mogących oddziaływać na środowisko z uwagi na wystąpienia urzędów miast i gmin - 31

2. opinie dot. przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko określających warunki ich realizacji
  - pozytywnie - 12
  - pozytywnie z zastrzeżeniami - 0
  - negatywnie - 1

3. opinie dot. projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021r., poz. 2373 z późn.zm.)).
  - pozytywnie - 11
  - pozytywnie z zastrzeżeniami - 0
  - negatywnie - 0

4. uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartej w prognozie oddziaływania na środowisko
  - pozytywnie - 11
  - pozytywnie z zastrzeżeniami - 1
  - negatywnie - 0

5. uzgodnienia projektów technicznych na etapie pozwolenia na budowę lub zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,
  - pozytywnie - 11

- pozytywnie z zastrzeżeniami - 0
  - negatywnie - 0
  - odmowa - 1
6. opinie w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym:
- pozytywnie - 13
  - pozytywnie z zastrzeżeniami - 10
  - negatywnie - 0
7. opinie sanitarne odnośnie przydatności do użytkowania innych obiektów (między innymi: aptek)
- pozytywnie - 3
  - pozytywnie z zastrzeżeniami - 0
  - negatywnie - 1
8. ilość kontroli w terenie - 28
- 9 przeprowadzono postępowania wyjaśniające - 91
(w toku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko (79), przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (9) oraz uzgadniania dokumentacji projektowej (7)
- 10 wykonywano zadania i czynności związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19

Prowadzony jest stały nadzór sanitarno-higieniczny nad projektowanymi i będącymi w realizacji obiektami, mający na celu zapewnienie optymalnych warunków sanitarno-higienicznych produkcji oraz pracy, odpoczynku i pobytu ludzi w nowobudowanych, przebudowywanych i modernizowanych obiektach budowlanych.

Podczas uzgadniania dokumentacji projektowej jak i podczas kontroli obiektów w trakcie realizacji można wyeliminować szereg nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej, co często w zrealizowanym już zakładzie ze względów technicznych nie jest możliwe.

Ponadto należy stwierdzić, iż obiekty przekazywane do użytkowania w roku 2021, w stosunku do obiektów przekazywanych w latach ubiegłych charakteryzowały się podobnym standardem wykończenia wewnątrz

Działalność z zakresu Promocji zdrowia

W roku 2021 ze względu na pandemię priorytetowe zadania związane były z działaniami mającymi na celu ograniczanie transmisji wirusa SARS-COV 2 i leczenia Covid-19. Niemniej jednak przez sekcję Promocji Zdrowia i podległe placówki w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia kontynuowane i realizowane były działania na rzecz innych aspektów zdrowia fizycznego, psychicznego i promowania zdrowego stylu życia.

Szczegółowe działania podejmowane lub kontynuowane na terenie powiatu białostockiego w ramach programów i interwencji nieprogramowych w roku 2021 ilustrują poniższe tabele:

Programy

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
1.	Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych w tym:			
a)	Program Czyste powietrze wokół nas	- dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów	dzieci przedszkolne i ich rodzice	96 odbiorców
b)	Program Nie pal przy mnie proszę	- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów	dzieci z klas I-III oraz ich rodzice	306 odbiorców
c)	Program Znajdź właściwe rozwiązanie	- poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji	uczniowie kl. IV-VII szkół podstawowych, oraz kl. II-III gimnazjów i ich rodzice	898 odbiorców
d)	Akcje: Światowy Dzień bez Tytoniu	- przesłanie wytycznych do realizacji akcji do podległych placówek - organizacja Światowego Dnia bez Tytoniu w Radio Akadera i Radio Białystok (konkursy, informacje)	ogół społeczeństwa	191 987 odbiorców

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		<ul style="list-style-type: none"> - comiesięczny „Konkurs wiedzy o zdrowiu” /w maju na stronie PSSE Białostok w całości poświęcony tematyce antynikotynowej / - zorganizowanie konkursu na hasło antynikotynowe dla uczniów klas VI-VIII ze szkół podstawowych - ekspozycja form wizualnych w PSSE, zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE Białostok - dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej uczestnikom imprez oraz osobom zgłaszającym się do stacji 		
e)	Światowy Dzień Rzucania Palenia	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja Światowego Dnia Rzucania Palenia w Radio Białostok (konkursy, informacje, spot radiowy) 	ogół społeczeństwa	108 120
2.	Program Profilaktyki HIV/AIDS oraz akcja Światowy Dzień AIDS	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie harmonogramu działań - informacje na stronie internetowej PSSE - opracowanie sprawozdania z realizacji działań w ramach harmonogramu do Krajowego Centrum ds. AIDS 	ogół społeczeństwa	239 odbiorców
3.	Trzymaj formę	<ul style="list-style-type: none"> - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie powiatu białostockiego - realizacja programu w szkołach na podstawie własnych projektów 	uczniowie klas V-VIII szkół podstawowych	uczestniczyło 82 odbiorców
4.	Bieg po zdrowie	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie placówek do realizacji programu - realizacja programu w placówkach - monitorowanie realizacji programu w placówkach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań koordynatorów, sporządzenie sprawozdania z realizacji programu 	dzieci z IV kl. SP oraz ich rodzice i opiekunowie	712 odbiorców
5.	Program Profilaktyki Chorób Nowotworowych	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie harmonogramu działań - dystrybucja materiałów edukacyjnych placówkom zgłaszającym się do PSSE - propagowanie tematyki na stronie internetowej PSSE 	ogół społeczeństwa	151 odbiorców
6.	„Znamię! Znam je?”	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie szkół do realizacji programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie miasta - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów 	uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych , rodzice, koordynatorzy szkolni	277 odbiorców
7.	„Skąd się biorą produkty ekologiczne”	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie przedszkoli do realizacji programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie miasta 	dzieci przedszkolne , rodzice, koordynatorzy z przedszkoli	265 odbiorców

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		<ul style="list-style-type: none"> - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów 		
8.	Podstępne WZW	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie szkół do realizacji programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie miasta - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów 	uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, rodzice, koordynatorzy szkolni	354 odbiorców

Interwencje nieprogramowe

L.p	Nazwa interwencji nieprogramowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
1	2	3	4	5
1.	Letnia szkoła bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie merytoryczne, przygotowanie i przekazanie materiałów edukacyjnych i pomocy dydaktycznych placówkom realizującym akcję letnią 	uczestnicy placówek wypoczynku letniego	1844 odbiorców
2.	Hasło roku i Światowy Dzień Zdrowia	<ul style="list-style-type: none"> - przesłanie wytycznych dotyczących hasła roku do podmiotów leczniczych i placówek nauczania i wychowania na terenie działania PSSE Białystok - umieszczenie informacji na stronie internetowej i facebooku PSSE 	ogół społeczeństwa	37 odbiorców
3.	Profilaktyka zakażeń koronawirusem	<ul style="list-style-type: none"> - dystrybucja materiałów edukacyjnych - zamieszczenie informacji na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl oraz ulotek do pobrania, - zamieszczenie informacji na facebooku PSSE - ekspozycja form wizualnych w PSSE 	ogół społeczeństwa	34038 odbiorców
4.	Kampania „Szczepimy się”	<ul style="list-style-type: none"> - dystrybucja materiałów edukacyjnych - zamieszczenie informacji na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl oraz ulotek do pobrania, - zamieszczenie informacji na facebooku PSSE - przesłanie pism intencyjnych do podległych placówek 	ogół społeczeństwa	3254

		<ul style="list-style-type: none"> - propagowanie tematyki podczas akcji i imprez środowiskowych - ekspozycja form wizualnych w PSSE 		
5.	Kampania informacyjna „Wybieram bezpieczną żywność”	<ul style="list-style-type: none"> -przesłanie pism intencyjnych do podległych placówek, -promocja kampanii oraz prowadzenie działań informacyjno– edukacyjnych podczas imprez i festynów, -promocja kampanii w mediach społecznościowych prowadzonych przez PSSE 	Osoby 24-45 lat ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców	246
6.	Profilaktyka, promocja zdrowia i promowanie zdrowego stylu życia podczas imprez środowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja punktów informacyjno – edukacyjnych, prowadzenie konkursów, rozdawnictwo materiałów. podczas imprez prozdrowotnych i festynów - propagowanie tematyki dotyczącej zdrowego stylu życia, profilaktyki chorób i uzależnień 	Ogół społeczeństwa	150

